

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Geconserveerd koningschap: Regentes Emma en Wilhelmina's erfenis

Diependaal, I.M.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Diependaal, I. M. (2013). Geconserveerd koningschap: Regentes Emma en Wilhelmina's erfenis.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Bronnen en literatuur

Archieven

Gelders Archief (GA)

Familie-archief Van Goltstein (0568): Mr. Willem baron van Goltstein.

Gemeentearchief Zeist, Nederland (GA Zeist)

Archief F.H. van de Poll (1823-1909).

Archief H.W. van de Poll (1829-1909).

Archief F.L.H. (Henriëtte) van de Poll (1853-1946).

Archief L.P. (Louise) van de Poll (1857-1943).

Koninklijk Huisarchief, Den Haag, Nederland (KHA)

Archief stadhouder Willem V (A31).

Archief prinses Wilhelmina van Pruisen (A32).

Archief koning Willem I (A35).

Archief prins Frederik (A37).

Archief koning Willem II (A40).

Archief koningin Anna Paulowna (A41).

Archief prinses Sophie (A44b).

Archief koning Willem III (A45).

Archief koningin Sophie (A46).

Archief prins Willem (A48).

Archief prins Alexander (A49b).

Archief koningin Emma (A47).

Archief koningin Wilhelmina (A50).

Archief Hofcommissie 1814-1840 (E1a).

Archief Hofcommissie 1849-1919 (E1b).

Archief Thesaurie (E8).

Archief De intendance der Koninklijke Paleizen (E9a).

Archief Hofmaarschalk (E10a).

Archief van het Koninklijk Staldepartement (E11).

Archief Directeur Koninklijk Huisarchief (E14b).

Archief Kamerheerceremoniemeester, Opperceremoniemeester/Grootmeester (E18a).

Archief Opperkamerheer (E18b).

Collectie G3 – mr. Herman Tollius.

Collectie G20 – familie Snouckaert van Schauburg.

Collectie G24 – L.H. Ebersson.

Collectie G27 – E. Saxton Winter.

Collectie G28 – M.L. de Kock.

Collectie G33 – S.M.S. de Ranitz.

Collectie G40 – W. baron van Heeckeren van Kell.

Collectie G55 – J.D.C.C.W. baron de Constant Rebecque.

Documentatie-archief (1815 - heden).

Koninklijke Bibliotheek; afdeling bijzondere collecties

Collectie 133 M 81 – brieven gericht aan J.J. Salverda de Grave.

Nationaal Archief, Den Haag, Nederland (NL-HaNA)

Collectie 041 – De Constant Rebecque, (1921), 1822-1916, toegangsnummer 2.21.005.01.

Collectie 048 – Falck, toegangsnummer 2.21.006.48.

Collectie 060 – A.W.P. Weitzel, toegangsnummer 2.21.007.60.

Collectie 066 – De Constant Rebecque, (1925-1966), 1802-1941, toegangsnummer 2.21.008.01.

Collectie 070 – J. Röell, 1868-1914, toegangsnummer 2.21.183.69.

Collectie 072 – E.A.O. de Casembroot, 1849-1858, toegangsnummer 2.21.008.72.

Collectie 087 – A.F. de Savornin Lohman, 1868-1948, toegangsnummer 2.21.148.

Collectie 098 – H.F.Ch. Forstner van Dambenoy, 1818-1878, toegangsnummer 2.21.065.

Collectie 105 – familie Van Zuylen van Nyevelt 1655-1940, toegangsnummer 2.21.180.

Collectie 130 – Dumonceau, 1790-1950, toegangsnummer 2.21.056.

Collectie 192 – Tellegen, 1797-1939, toegangsnummer 2.21.026.09.

Collectie 236 – J. Heemskerk, 1850-1893, toegangsnummer 2.21.084.

Familiearchief Pauw van Wioldrecht, toegangsnummer 3.20.43.

Raad van Ministers, 1823-1984, toegangsnummer 2.02.05.02.

Algemene Staatssecretarie en Kabinet des Konings, 1813-1840, toegangsnummer 2.02.01.

Binnenlandse Zaken, Geheim, 1814-1850, toegangsnummer 2.04.26.01.

Binnenlandse Zaken, Kabinet, 1814-1949, toegangsnummer 2.04.26.02.

Kabinet des Konings, Kabinet der Koningin, [1814], 1841-1897, toegangsnummer 2.02.04.

Royal Archives, Windsor Castle, Windsor, Great-Britain (RA)

Archieven met betrekking tot de regering van koningin Victoria (*Papers related to the Reign of Queen Victoria*) (VIC/MAIN).

Correspondentie van de Cambridge- en Teck-familie (*Correspondence of the Cambridge and Teck families*) (VIC/ADDA08).

Archieven van de hertog van Albany and zijn familie (*Papers of the Duke of Albany and his family*) (VIC/ADDA30).

Thüringisches Hauptstaatsarchiv, Weimar, Deutschland (ThHStAW)

Archief van groothertogin van Sophie van Saksen-Weimar-Eisenach (*Grosshertogin Sophie von Saksen-Weimar-Eisenach*) (Grossherzogliches Hausarchiv A XXVII).

Archief Hofwezen, afdeling kunst en wetenschap (*Hofwesen A 10864; Kunst und Wissenschaft*).

Gedrukte bronnen

Alexander, Prins der Nederlanden, *Nadere toelichting van mijnen brief van den 17den September 1879* (Leiden 1879).

Alexander, Prins der Nederlanden, *Een vermoedelijk slotwoord* (Leiden 1879).

Alice, H.R.H. Princess, *For my grandchildren. Some Reminiscences of Her Royal Highness Princess Alice* (Londen 1966).

Anna Paulowna. *De Romanov relaties. Uit de privé-correspondentie van Anna Paulowna en haar familie. Vertaald, bewerkt en ingeleid door S.W. Jackman* (Baarn 1987).

Anoniem. *Het juichend Friesland ofte kort verhaal van de blyde inkomst van den*

Allerdoorluchtigsten vorst en Heere Willem Karel Hendrik Friso Prince van Orange en

Nassau. Stadhoud. Capitein en Admiraal Generaal van Gelderland en het Graafschap Zutphen. Erfstadhouder en Capitein Generaal van Friesland. Stadhoud. en Capitein Generaal van Groningen en Ommelanden als mede van het Landschap Drenthe. Ridder van de Kouseband etc. etc. etc. ende Haare Koninklijke Hoogheid Anna Kroon-Princesse van Engeland. Schotland, Vrankryk. En Yerland. Princesse van Brunswijk. Lunenburg etc. etc. etc. Benevens de plechtige en heerlyke Inhalinge van Haare Doorluchtigste Hoogheden, gedaan door Haare Edele Mog. de Heeren Gecommitteerden, uit de Edele Mogende Collegien der Heeren Gedeputeerde Staten, Raden 's Hof's, en Rekenkamer van Friesland.... (Leeuwarden 1734).

Anoniem. Het Blyde Breda, ofte Kort Verhaal van de plegtige Intrede van den Allerdoorluchtigsten Vorst Willem Karel Hendrik Friso, Prince van Oranje en Nassau, Stadhoud. Kapitein en Admiraal-Generaal van Gelderland en het Graafschap Zutphen, erfstadhouder en kapitein generaal van Vriesland, stadhouder en kapitein generaal van Groningen en Ommelanden; en van het landschap Drenthe, ridder van de Kouseband, &c. &c. &c. als Heer en Baron van Breda: ende Haare Koninklyke Hoogheid Anna, Kroonprincesse van Engeland, Schotland, Vrankryk, en Ierland, Princesse van Brunswyk-Lunenburg, &c. &c. &c. Geschied op den XIII. van den Herfst-maand. MDCCXXXVII ('s Gravenhage 1737).

Anoniem. Enchuysen Verheugt over de aankomst en tegenwoordigheid van Zijn Doorluchtigste Hoogheid Willem Karel Hendrik Friso, Prince van Orange en Nassau, Erfstadhouder en Capitein Generaal en Admiraal van de Seven Vereenigde Provintien, enz. enz. enz. (Enkhuysen 1749).

Anoniem. De brief van Z.K.H. Prins Alexander: zijn oorzaken en gevolgen. Gerangschikt door een Oranjeklant. Voor rekening van den Schrijver (Rotterdam 1879).

Anoniem. Uit het leven van Koning Gorilla, in: Willem III. Koning Gorilla. Ingeleid door Dennis Bos (Soesterberg 2002).

Barnekow-Tindal, W.F., Achter de schermen! Onthullingen uit onze 'deftige kringen' (Amsterdam 1890).

Barnekow-Tindal, W.F., Achter de schermen! II Onthullingen uit onze 'deftige kringen' (Amsterdam 1891).

Baud, J.C., Het geheim van Paleis Kneuterdijk. De wekelijkse gesprekken van koning Willem II met zijn minister J.C. Baud over het koloniale beleid en de herziening van de grondwet, 1841-1848. Ingeleid en bezorgd door W.R. Hugenholtz (Leiden 2008).

Beaufort, W.H. de, Dagboeken en aantekeningen van Willem Hendrik de Beaufort 1874-1918. Eerste band: 1874-1910. Uitgegeven door J.P. de Valk en M. van Faassen (Den Haag 1993).

Beaufort, W.H. de, Dagboeken en aantekeningen van Willem Hendrik de Beaufort 1874-1918. Tweede band: 1911-1918. Uitgegeven door J.P. de Valk en M. van Faassen (Den Haag 1993).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Eerste periode 1848 - 1870. Uitgegeven door C.B. Wels. Eerste deel: 1848 ('s Gravenhage 1972).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Tweede periode 1871- 1898. Uitgegeven door J. Woltring. Eerste deel: 1871-1874 ('s Gravenhage 1962).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Tweede periode 1871- 1898. Uitgegeven door J. Woltring. Tweede deel: 1874-1880 ('s Gravenhage 1965).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Tweede periode 1871- 1898. Uitgegeven door J. Woltring. Derde deel: 1881-1885 ('s Gravenhage 1967).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Tweede periode 1871- 1898. Uitgegeven door J. Woltring. Vierde deel: 1886-1890 ('s Gravenhage 1968).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Tweede periode 1871- 1898. Uitgegeven door J. Woltring. Vijfde deel: 1891-1894 ('s Gravenhage 1970).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Tweede periode 1871- 1898. Uitgegeven door J. Woltring. Zesde deel: 1895-1898 ('s Gravenhage 1972).

Bescheiden betreffende de buitenlandse politiek van Nederland 1848-1919. Derde Periode 1899-1919. Uitgegeven door C. Smit. Zesde deel. Buitenlandse bronnen 1899-1914 ('s Gravenhage 1968).

Bentinck, Lady Norah, *Keizer Wilhelm II in Amerongen en Doorn* (Doorn 1995) (*Der Kaiser in Exil*, 1921).

Biesen. 'Een politiek tableau van Nederland in het voorjaar van 1840. Twee memories van J.W. van den Biesen, hoofdredacteur van het Algemeen Handelsblad, bestemd voor de Prins van Oranje, uitgegeven door J.P. de Valk', in: *Nederlandse Historische Bronnen III* (1983) 196-229.

Booy, Thijs, *Het is stil op Het Loo... Overpeinzingen in memoriam koningin Wilhelmina* (Amsterdam 1963).

Booy, Thijs, *De levensavond van Koningin Wilhelmina* (Amsterdam 1965).

Brendonck. *Het bezoek door Z.M. Koning Willem III aan Zeeland gegeven, in de maand Mei 1862. getrouw en omstandig dagverhaal, van alles wat, tijdens het heugelijke bezoek van Zijne Majesteit, in die provincie heeft plaats gevonden. Verzameld door A.A. Brendonck* (Middelburg 1862).

Bunsen. *In three legations. By Madame Charles de Bunsen* (Londen 1889).

Clarendon e.a., 'My Dear Duchess'. *Social and Political Letters to the Duchess of Manchester. Edited by A.L. Kennedy* (Londen 1956).

Derby. *Disraeli, Derby and the Conservative Party. The Political Journals of Lord Stanley 1849-69. Edited by J.R. Vincent* (Hassocks 1978).

Derby. *A Selection from the Diaries of Edward Henry Stanley, 15th Earl of Derby (1829-93). Between September 1869 and March 1878. Edited by John Vincent* (Londen 1994).

Derby. *The Diaries of Edward Henry Stanley, 15th Earl of Derby (1826-93) between 1878 and 1893. A Selection edited by John Vincent* (Oxford 2003).

Disbrowe, C.A.C., *Old Days in Diplomacy. Recollections of a Closed Century. By the eldest daughter of the late Sir Edward Cromwell Disbrowe. With a Preface by M. Montgomery-Campbell* (Londen 1903).

Dumonceau. *Sire.... Herinnering aan Z.M. Majesteit Koning Willem III. C.H.F. graaf Dumonceau, adjudant en particulier secretaris van Z.M. Koningin Willem III. Periode 1827-1877. Vertaald, bewerkt en ingeleid door R.W.A.M. Cleverens* (Middelburg 1987).

Dumonceau. *Sire.... (II). Herinnering aan Z.M. Majesteit Koning Willem III en H.M. Majesteit Koningin Emma. C.H.F. graaf Dumonceau, adjudant en particulier secretaris van Z.M. Koningin Willem III. Periode 1877-1890. Vertaald, bewerkt en ingeleid door R.W.A.M. Cleverens* (Middelburg 1989).

Dumonceau. *Als ik mij niet vergis.... (Sire...III). 'Souvenirs' van J.H.F. graaf Dumonceau. Opperceremoniemeester en grootmeester van H.M. Koningin Wilhelmina. 1859-1952. Vertaald, bewerkt en ingeleid door R.W.A.M. Cleverens* (Middelburg 1991).

Duyn van Maasdam. *Gedenkschriften van den Graaf van der Duyn van Maasdam en van den Baron van der Capellen. Bijeenverzameld, gerangschikt en uitgegeven door hunnen vriend Baron C.F. Sirtema van Grovestins* (Amsterdam 1853).

Eck. 'Memoires van een enfant terrible. Politieke Herinneringen van de Zeeuwse afgevaardigde Mr. Daniel van Eck aan vijfendertig jaar kamerlidmaatschap 1849-1884. Uitgegeven door C.A. Tamse', in: *Archief 1975. Mededelingen van het koninklijk Zeeuws genootschap der wetenschappen* (1975) 38-164.

Fruin. *Correspondentie van Robert Fruin, 1845-1899. Uitgegeven door dr. H.J. Smit en dr. W.J. Wieringa* (Groningen 1957).

Gedenkstukken der algemeene geschiedenis van Nederland van 1795 tot 1840. Uitgegeven door dr. H.T. Colenbrander. Zevende deel. Vestiging van het koninkrijk 1813-1815 ('s-Gravenhage 1914).

Gedenkstukken der algemeene geschiedenis van Nederland van 1795 tot 1840. Uitgegeven door dr. H.T. Colenbrander. Achtste deel. Regeering van Willem I. 1815-1825 ('s-Gravenhage 1915).

Groen van Prinsterer, Guillaume, *Schriftelijke nalatenschap. Uitgegeven door C. Gerretson en A. Goslinga. Deel I. Bescheiden 1810-1876* ('s Gravenhage 1951).

Groeninx van Zoelen-Van de Poll. *Boven gezeten en thee gedronken... Herinnering aan mevrouw A.H. Groeninx van Zoelen-Van de Poll, dame du palais en wnd. grootmeesteres van H.M. Koningin Majesteit. 1857-1933. Bewerkt en ingeleid door E.C. baron van Heeckeren van Molecaten, M.G. Emeis, R.W.A.M. Cleverens* (Middelburg 1986).

Hoefnagel, Nicolaas, *Het juichend Noord-Holland, of Verhaal van de Reize van zyne doorluchtige hoogheid Willem den Vyfden, Prinse van Oranje, enz. enz. enz. Den 21 en 22 July 1773* (Amsterdam 1773).

Hoefnagel, Nicolaas, *Het verheugd Friesland, of verhaal van de reize van zyne doorluchtige hoogheid Willem den Vyfden, Prince van Orange, enz. enz., enz. Gedaan van 24 july tot den 3 augustus 1773* (Amsterdam 1773).

Insinger-van Loon. *Rose Villa. Herinnering aan mevrouw H.A. Insinger-van Loon, Dame du Palais van H.M. Koningin Emma voor Amsterdam Bewerkt en ingeleid door R.W.A.M. Cleverens* (Middelburg 1984).

Lion, Iz. J., *Mijn staatkundig leven. Bijdrage tot de kennis der dagbladpers in Nederland* ('s Gravenhage 1865).

Loon-Egidius. *Herinnering aan mevrouw Van Loon-Egidius. Dame du palais van H.M. Koningin Wilhelmina voor Amsterdam. Bewerkt en ingeleid door R.W.A.M. Cleverens* (Middelburg, 3 herziene druk 1985).

Loudon. *Eer en fortuin. Leven in Nederland en Indië 1824-1900. Autobiografie van gouverneur-generaal James Loudon. Bewerkt en ingeleid door Henk Boels, Janny de Jong, C.A. Tamse* (Amsterdam 2003).

Louter, J. de, 'Het kiesrecht', *De Gids* 57 (1893) 76-101.

Mallet. *Life with Queen Victoria. Marie Mallet's Letters from Court 1887-1901, edited by Victor Mallet* (Londen 1968).

Maria Fjodorovna. *Chère Annette, of hoe men een goede Koningin der Nederlanden wordt. De brieven van tsarina Maria Fjodorovna aan haar dochter Anna Paulowna. Ingeleid en bewerkt door S.W. Jackman* (Baarn 1990).

Martini van Geffen, H.B., *De Inhuldiging der Nederlandsche vorsten, bijzonder van den Hertog van Braband, in verband beschouwd met die van den Koning der Nederlanden* ('s Hertogenbosch 1840).

Nauwkeurige beschrijving van alles wat de heeren studenten der Utrechtse Hoogeschole verrigt hebben, Ter gelegenheit van, en by de Blyde Komst en Inhuldiging van zyne Doorluchtige Hoogheit Wilhelm Karel Hendrik Friso, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. Tot Stadhouder en Algemeen Leger- en Vlootvoogds 's Lands van Utrecht. Uit echte Berigten opgemaakt, enz. Door een liefhebber van Utrechts Akademie (Utrecht 1747).

Nieuwe Nederlandsche Jaerboeken, of Vervolg der merkwaardigste geschiedenissen, die voorgevallen zyn in de Vereenigde Provinciën en de Volkplantingen van den Staet (Leiden 1766). 2 delen.

Nieuwe Nederlandsche Jaerboeken, of Vervolg der merkwaardigste geschiedenissen, die voorgevallen zyn in de Vereenigde Provinciën en de Volkplantingen van den Staet (Leiden 1767). 2 delen.

Ontstaan der Grondwet. Bronnenverzameling uitgegeven door H.T. Colenbrander ('s Gravenhage 1909). 2 delen.

Oranje. A. Alberts (red.), *Apologie of Verantwoording van de prins van Oranje, 1581. Gevolgd door het Plakkaat van Verlating, 1581* (Nieuwkoop 1980).

Oranje-Nassau. *Correspondentie van de stadhouderlijke familie 1777-1820. Uitgegeven door Johanna W.A. Naber. Vijfde deel (1807-1820)* ('s Gravenhage 1936).

Pauw van Wioldrecht, Agnies, *Vin-je dat we een hoed op moeten? Persoonlijke herinneringen aan een bijna vervlogen levensstijl* (Amsterdam 2003).

Plakkaat van Verlatinge. Vertaald, ingeleid en van aantekeningen voorzien door M.E.H.N. Mout (Groningen 2006).

Puttkamer, Wanda von, *Der Hof von Weimar unter grosshertog Carl Alexander und Grosshertogin Sophie. Erinnerungen aus den Jahren 1893-97* (Berlin 1932).

Sand, George. *De geschiedenis van mijn leven. Uit het Frans vertaald door Ank Maas en A.M. de Hondt. Tekstkeuze en inleiding door Ank Maas* (Breda 1998) (*Histoire de ma Vie*, 1854).

Saxton-Winter, E., *Toen onze Koningin nog Prinsesje was. Persoonlijke herinneringen uit de kinderjaren onzer Koningin door H.M.'s ex-Gouvernante Miss E. Saxton-Winter* (Amsterdam, 2° herziene druk z.j.).

Schagen, Marten, *Gedagtenis van Utrechts Akademievreugde, betoond Ter gelegenheit, dat de Doorluchtige Vorst en Heer Willem de Vyfde, Prins van Oranje en Nassau, enz, enz, enz. (De Verhevene Waerdigheden van Erfstadhouder, en Oppergebiedvoerder der Stichtsche Land- en Zeemagt aenvaerende) De stad Utrecht en haere Hooge School met zyne Vorstelyke Tegenwoordigheid aenvaerende, Op den VIIU. IX. En XIIden July MDCCLXVI. Beschreven door een Liefhebber van Utrechts Akademie* (Utrecht 1766).

Scharp, Jan, *Ter gelegenheit dat zyne doorluchtige hoogheid, Willem de Vyfde, het dorp van Noordwyk-Binnen met hoogstdezelfs tegenwoordigheid vereerde* (Rotterdam 1789).

Schimmelpenninck. *Rapport en missive op den 11den Mei 1848 aan den Koning gericht door G. Graaf Schimmelpenninck* ('s Gravenhage en Amsterdam 1848).

Schimmelpenninck, Gerrit graaf van, 'Notanda', in: H.T. Colenbrander, 'Bijdragen tot de kennis van het jaar 1848', *Onze Eeuw. Maandblad voor Staatskunde, letterkunde, wetenschap en kunst* 4 (1904) IV, 173-210.

Schorer, J.W.M., *Raadsman achter de troon. Dagboekantekeningen van jhr. J.W.M. Schorer, vice-president van de Raad van State 1896-1903. Uitgegeven door J.P. de Valk* (Hilversum 2002).

Sophie. *A Great Lady's Friendship. Letters to Mary, Marchioness of Salisbury, Countess of Derby, 1862-1890. With introductions and notes by the Lady Burghclere* (Londen 1933).

Sophie. *Histoire de ma vie*, in: C.A. Tamse (red.), *Koningin Sophie 1818-1877. Jeugdherinneringen in Biedermeierstijl van een Nederlandse vorstin uit Wurtemberg* (Zutphen 1984).

Sophie. *Een vreemdelinge in Den Haag. Uit de brieven van koningin Sophie der Nederlanden aan Lady Malet. Ingeleid en bewerkt door Hella S. Haasse en S.W. Jackman* (Amsterdam/Antwerpen, vernieuwde editie 1991).

Stanley. *Letters of Lady Augusta Stanley. A Young Lady at Court 1849-1863. Edited by the Dean of Windsor and Hector Bolitho* (Londen 1927).

Stanley. *Later Letters of Lady Augusta Stanley 1864-1876. Edited by the Dean of Windsor and Hector Bolitho* (Londen 1929).

Stockmar. *Memoirs of Baron Stockmar. By his son Baron E. von Stockmar* (Londen 1872).

Stoppelaar, J.H. de, *Willem III in Zeeland. Gedenkboek van Zijner Majesteits verblijf in dat gewest. 21-30 mei 1862. Eene bijdrage tot de kennis der tegenwoordige gesteldheid van Zeeland en zijne bewoners* (Middelburg 1863).

Suringa, J., *Herinnering aan het bezoek van H.H. M.M. de Koningin en de Koningin-Regentes, gebracht aan stad en provincie Groningen* (Groningen 1892).

Verlicht en juichend Amsteldam of heuchelyk zomer-tochtje, van Hunne Doorluchtige en Koningklyke Hoogheden de Heere Prince en Mevrouw Princesse van Oranje en Nassau, enz, enz, enz. Behelzende in een aaneengeschakeld Verhaal, alle de Byzonderheden van deze heuchelyke gebeurtenis, byzonder de Plechtige Inhuldiging, van hunne Hoogheden, enz. te Amsterdam (Leiden 1768).

Verlicht en juichend Nederland, of Vaderlandsche geschiedenissen; van het tijdstip, dat Zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. Hoogstderzelve Digniteiten en Charges heeft aenvaard en bekleed (Leiden 1776).

Vereeniging tot veredeling van het volksvermaak Amsterdam, 1871-1931 (Amsterdam 1931).

Victoria. *The Letters of Queen Victoria. Second series. A Selection from her Majesty's Correspondence and Journals between the years 1862 and 1878. Edited by George Earle Buckle. Three volumes* (Londen 1926-1928).

Victoria. *The Letters of Queen Victoria. Third series. A Selection from Her Majesty's correspondence and Journals between the years 1886 and 1901. Edited by George Earle Buckle. Three volumes* (Londen 1930-1932).

Victoria. *Dearest Child. Letters between Queen Victoria and the Princess Royal, 1858-1861. Edited by Roger Fulford* (Londen 1964).

Victoria. *Dearest mama. Letters between Queen Victoria and the Crown Princess of Prussia, 1861-1864. Edited by Roger Fulford* (Londen 1968).

Victoria. *Your Dear Letter. Private Correspondence of Queen Victoria and the Crown Princess of Prussia 1865-1871. Edited by Roger Fulford* (Londen 1971).

Victoria. *Darling Child. Private Correspondence of Queen Victoria and the Crown Princess of Prussia 1871-1878. Edited by Roger Fulford* (Londen 1976).

Victoria. *Beloved Mama. Private Correspondence of Queen Victoria and the German Crown Princess 1878-1885. Edited by Roger Fulford* (Londen 1981).

Victoria. *Beloved and darling Child. Last letters between Queen Victoria and her eldest daughter 1886-1901. In completion of the five volumes edited by the late Roger Fulford. Edited by Agatha Ramm* (Londen 1990).

Wagenaar, Jan, 't *Verheugd Amsterdam, ter gelegenheid van het plegtig bezoek hunner doorlugtige en koningklyke hoogheden Willem, Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder der Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz. en zyne Gemaalline Frederica Sophia Wilhelmina, Prinsesse van Pruissen, op Maandag, den 30 May, en eenige volgende dagen des jaars 1768 door Jan Wagenaar, historieschryver der gemelde stad* (Amsterdam 1768).

Wassenaer van Catwijck-Barones van Boetzelaer. *Om reden van discretie... Herinnering aan C. Barones van Wassenaer van Catwijck-Barones van Boetzelaer. Dame du palais van koningin Wilhelmina 1868-1916. Bewerkt en ingeleid door R.W.A.M. Cleverens* (Middelburg 1999).

Weitzel. *Maar Majesteit! Koning Willem III en zijn tijd. De geheime dagboeken van minister A.W.P. Weitzel. Bewerkt en ingeleid door Paul van 't Veer* (Amsterdam 1968).

Westmorland. *The Correspondence of Priscilla, Countess of Westmorland. Edited by her Daughter Lady Rose Weigall* (Londen 1909).

Wilhelmina, *Eenzaam maar niet alleen* (Amsterdam 1959).

Wilhelmina, Emma en Juliana. *Dear old Bones. Brieven van Koningin Wilhelmina aan haar Engelse gouvernante Miss Elizabeth Saxton Winter 1886-1935. Bezorgd door Emerentia van Heuven-van Nes* (Bussum 2012).

Zuylen van Nijveelt. 'Herinneringen van J.P.P. baron van Zuylen van Nijveelt, kamerlid en minister, 1849-1853. Bewerkt door G.J. Hooykaas', in: *Nederlandse historische bronnen I* (1979) 238-275.

Zuylen van Nijveelt. 'J.P.P. baron van Zuylen van Nijveelt en de kabinetsformaties van 1861 en 1866. Bewerkt door G.J. Hooykaas', in: *Nederlandse Historische Bronnen II* (1980) 353-376.

Zuylen van Nijveelt. 'Herinneringen van J.P.J.A. Graaf van Zuylen van Nijveelt, 1819-1887. Bewerkt door J.J. Huizinga', in: *Nederlandse Historische Bronnen II* (1980) 204-351.

Officiële staatsperiodieken

Handelingen der Staten-Generaal.

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden.

Staatsblad.

Staatscourant.

Digitale bronnen

www.dbnl.nl (Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren).

www.historici.nl (Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis te Den Haag).

www.kranten.kb.nl (selectie historische kranten 1618-1995).

www.parlement.com (Parlementair Documentatiecentrum te Den Haag).

www.statengeneraaldigitaal.nl (parlementaire documenten 1814-1995).

www.queenvictoriajournals.org (gedigitaliseerde dagboeken koningin Victoria).

<http://archive.thulb.uni-jena.de/ThHStAW> (gedigitaliseerde bestanden Thüringisches Hauptstaatsarchiv, Weimar).

Bibliografieën

Landwehr, John, *Splendid Ceremonies. State entries and royal funerals in the Low Countries, 1515-1791. A Bibliography.* Nieuwkoop/Leiden 1971.

Literatuur

Abeling, Joris, *Teloorgang en wederopstanding van de Nederlandse monarchie, 1848-1898* (Amsterdam 1996).

Aerts, Remieg, *De letterheren. Liberale cultuur in de negentiende eeuw: het tijdschrift De Gids* (Amsterdam 1997).

Aerts, Remieg, en Henk te Velde (red.), *De stijl van de burger. Over Nederlandse burgerlijke cultuur vanaf de middeleeuwen* (Kampen 1998).

Aerts, Remieg, en Henk te Velde, 'De taal van het nationaal besef, 1848-1940', in: N.C.F. van Sas, *Vaderland* (Amsterdam 1999) 391-454.

Aerts, Remieg, 'Een staat in verbouwing. Van republiek naar constitutioneel koninkrijk, 1780-1848', in: Remieg Aerts, Herman de Liagre Böhl e.a., *Land van kleine gebaren. Een politieke geschiedenis van Nederland 1780-1990* (Nijmegen 2^e uitgebreide druk 2001) 13-95.

- Aalbers, J., en M. Prak, *De bloem der natie. Adel en patriciaat in de Noordelijke Nederlanden* (Amsterdam 1987).
- Alberts, Albert, *Baud en Thorbecke 1847-1851* (Utrecht 1939).
- Alberts, A., *Koning Willem III* (Den Haag 1964).
- Altena, Marga, 'De keuze van de koningin. Staatsieportretten en de verbeelding van de monarchie', in: C.A. Tamse (red.), *De stijl van Beatrix. De vrouw en het ambt* (Amsterdam 2005) 122-148.
- Amersfoort, H., *Koning en kanton. De Nederlandse staat en het einde van de Zwitserse krijgsmacht hier te lande 1814-1829* (Academisch proefschrift Universiteit van Leiden 1988).
- Aristoteles, *Politics*, in: *The Works of Aristotle* (Chicago 1952, 27ste druk 1977) II, 445-548.
- Baggerman, Arianne, en Rudolf Dekker, 'Verlichte pedagogiek rond 1800: ideaal, praktijk en doorwerking. De opvoeding van Otto van Eck (1780-1798)', in: Nelleke Bakker, Rudolf Dekker en Angélique Janssens (red.), *Tot burgerschap en deugd. Volksopvoeding in de negentiende eeuw* (Hilversum 2006) 35-47.
- Bakker, Nelleke, Rudolf Dekker en Angélique Janssens (red.), *Tot burgerschap en deugd. Volksopvoeding in de negentiende eeuw* (Hilversum 2006).
- Bakker, Nelleke, 'Tot deugd en vreugd. Kinderliteratuur en de opvoedingsidealen van de negentiende eeuw', in: Nelleke Bakker, Rudolf Dekker en Angélique Janssens (red.), *Tot burgerschap en deugd. Volksopvoeding in de negentiende eeuw* (Hilversum 2006) 49-68.
- Bas, F. de, 'Rex et Regina', in: *Officieel Gedenkboek van de feestelijke ontvangst en de inhuldiging van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina Helena Pauline Maria binnen Amsterdam in 1898* (Amsterdam 1898) 41-100.
- Beelaerts van Blokland, M.A. (red.), *De Hoge Raad van Adel. Geschiedenis en werkzaamheden* ('s Gravenhage 1966).
- Beening, André, *Onder de vleugels van de adelaar. De Duitse buitenlandse politiek ten aanzien van Nederland in de periode 1890-1914* (Academisch proefschrift Universiteit van Amsterdam 1994).
- Beijnen, L.R., *De 17de November. Feestrede en feestzang* ('s Gravenhage 1863).
- Beliën, H.M., D. van der Horst en G.J. van Setten, *Nederlanders van het eerste uur. Het ontstaan van het moderne Nederland 1780-1830* (Amsterdam 1996).
- Bergvelt, Ellinoor, *Pantheon der Gouden Eeuw. Van Nationale Konst-Gallerij tot Rijksmuseum van Schilderijen (1798-1896)* (Zwolle 1998).
- Bergvelt, Ellinoor, 'Kunst, musea en Oranje. Een geschiedenis van wankelmoedige relaties', *Negentiende eeuw* 23 (1999) 56-71.
- Berkel, Klaas van, *De stem van de wetenschap. Geschiedenis van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Deel 1 1808-1914* (Amsterdam 2008).
- Beusekom, E. van, 'De opvoeding van onze laatste Oranje-Prinsen', *Historia. Maandschrift voor geschiedenis* 1 (oktober 1935) 253-257.
- Bevaart, W., *De Nederlandse defensie (1839-1874)* (Academisch Proefschrift Universiteit van Amsterdam 1993).
- Bew, John, *Castlereagh. Enlightenment, War and Tyranny* (Londen 2011).
- Blockmans, Wim, en Walter Prevenier, *De Bourgondiërs. De Nederlanden op weg naar eenheid, 1384-1530* (Amsterdam/Leuven 1997).
- Blockmans, Wim, *Emperor Charles V, 1500-1558* (Londen 2002).
- Blockmans, Wim, *Liberties* (Uhlenbeck Lecture 28) (Wassenaar 2010).
- Bloemen, Carel, *De Roermondse archieffkwestie, 1889-1901* (Maastricht 1966).
- Blok, P.J., 'De eerste jaren van Koning Willem II', *Onze Eeuw* 7, IV, 357-391.
- Blom, J.C.H., 'Nederland sinds 1830', in: J.C.H. Blom en E. Lamberts (red.), *Geschiedenis van de Nederlanden* (Baarn, tweede druk 1995) 308-365.

- Boekholt, P.Th.F.M., 'Emma en de opvoeding van Wilhelmina', in: C.A. Tamse (red.), *Koningin Emma. Opstellen over haar regentschap en voogdij* (Baarn 1990) 22-54.
- Boels, H., en Joh. de Vries, 'De Thesaurier-Generaal in een veranderende wereld', in: J.Th. de Smidt, R.H.J.M. Gradus e.a. (red.), *Van Tresorier tot Thesaurier-Generaal. Zes eeuwen financieel beleid in de handen van een hoge Nederlandse ambtsdrager* (Hilversum 1996) 283-316.
- Boer, P. den (red.), *Beschaving* (Amsterdam 2001).
- Bogdanor, Vernon, *The Monarchy and the Constitution* (Oxford 1995).
- Bogdanor (red.), Vernon, *The British Constitution in the Twentieth Century* (Oxford 2003).
- Bojanowski, Eleonore von, 'Die Erste Protektorin der Deutsche Shakespeare-Gesellschaft, Grossherzogin Sophie, und ihr Enkel, Grosshertog Wilhelm Ernst von Sachsen', in: *Jahrbuch der Deutschen Shakespeare-Gesellschaft* 59/60 (1924) 1-7.
- Boogman, J.C., 'De Britse gezant Lord Napier over de Nederlandse volksvertegenwoordiging (in 1860)', *Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap* 71 (1957) 186-211.
- Boogman, J.C., *Rondom 1848. De politieke ontwikkeling van Nederland 1840-1858* (Bussum 1978).
- Boogman, J.C. 'De politieke ontwikkeling in Nederland 1840-1862', in: J.C. Boogman e.a., *Geschiedenis van het moderne Nederland. Politieke, economische en sociale ontwikkelingen* (Houten 1988) 54-146.
- Boogman, J.C, C. Tamse, J.A. de Jonge e.a., *Geschiedenis van het moderne Nederland. Politieke, economische en sociale ontwikkelingen* (Houten 1988).
- Bornewasser, J.A., *Kirche und Staat in Fulda unter Wilhelm Friedrich von Oranien 1802-1806* (Nijmegen 1956).
- Bornewasser, J.A., 'Koning Willem I', in: C.A. Tamse (red.), *Nassau en Oranje in de Nederlandse geschiedenis* (Alphen a/d Rijn 1979) 229-272.
- Bornewasser, J.A., 'Koning Willem II', in: C.A. Tamse (red.), *Nassau en Oranje in de Nederlandse geschiedenis* (Alphen a/d Rijn 1979) 273-305.
- Bornewasser, J.A., 'Ministeriële verantwoordelijkheid vóór en na 1848', in: C.B. Wels, G.A.M. Beekelaar, J.C.H. Blom e.a. (red.), *Vaderlands Verleden in Veelvoud. Opstellen over de Nederlandse geschiedenis na 1500* (Den Haag 1980) 71-99.
- Bosch, Dick van den, 'De adel en de vorst in de eerste jaren van het Koninkrijk der Nederlanden', *Symposium I* (1979) 70-93.
- Bosch Kemper, J. de, *Geschiedenis van Nederland na 1830. Met aantekeningen en onuitgegeven stukken V* (Amsterdam 1882).
- Bosscha, Johannes, *Het Leven van Willem den Tweede. Koning der Nederlanden* (Amsterdam 1852).
- Bosscher, Ph. M., e.a., *Prins Hendrik de Zeevaarder* (Naarden 1975).
- Bothe, Rolf, *Neues Museum Weimar. Geschichte und Ausblick* (München 1997).
- Bouman, J.J., *Op en rond Oranje's troon. Ons vorstenhuis in de 19de en 20ste eeuw* ('s-Gravenzande 1963).
- Bouman, J.J., 'Anna Paulowna, een levensschets', in: *Anna Paulowna. Koningin der Nederlanden, grootvorstin van Rusland 1795-1865. Gedenkuitgave naar aanleiding van de 100ste sterfdag van Anna Paulowna op 1 maart 1865* (Zaltbommel 1965) 9-18.
- Braun, Marianne, *De prijs van de liefde. De eerste feministische golf, het huwelijksrecht en de vaderlandse geschiedenis* (Amsterdam 1992).
- Broekman, Inge, *Constantijn Huygens, de kunst en het hof* (Academisch proefschrift Universiteit van Amsterdam 2010).
- Bruggeman, Marijke, *Nassau en de macht van Oranje. De strijd van de Friese Nassaus voor de erkenning van hun rechten, 1702-1747* (Hilversum 2007).

- Bruijn, A.R. de, *Het Nederlandse huwelijksvermogensrecht* (Deventer, vijfde herziene druk 2012).
- Bruin, G. de, *Geheimhouding en verraad* (Den Haag 1991).
- Bruin, Kees en Kitty Verrips (red.), *Door het volk gedragen. Koningschap en samenleving* (Groningen 1989).
- Brunsting, Adriana, 'Koninginnedag rondom de Zuiderzee', in: *Klederdracht en kleeedge drag. Het Kostuum Harer Majesteits onderdanen, 1898-1998* (Nijmegen 1998).
- Buijs, J.T., *De Grondwet. Toelichting en kritiek*. 3 delen (Arnhem 1883).
- Buijs, J.T., 'De dood van den kroonprins', *De Gids* 48 (1884) III, i-iv.
- Burke, Peter, *The Fabrication of Louis XIV* (New Haven and Londen 1992).
- Buvelot, Quentin, Titus M. Eliën e.a., *Meesters uit het Mauritshuis* (Den Haag 2012).
- Calcar, Elise van, *Sophia Frederika Mathilda. Koningin der Nederlanden. Als vorstin en moeder geschetst voor haar landgenooten* (Haarlem 1877).
- Cannadine, David, 'The Context, Performance and Meaning of Ritual: The British Monarchy and the "Invention of Tradition", c. 1820-1977', in: Eric Hobsbawm & Terence Ranger (red.), *The Invention of Tradition* (Cambridge 1983) 101-164.
- Chappin, M., en J.P. de Valk, 'Koning Willem I: een verlicht despot?', *Documentatieblad Werkgroep 18^e eeuw* 49-50 (1981) 84-109.
- Clark, Christopher, *Iron Kingdom. The Rise and Downfall of Prussia 1600-1947* (Londen 2006).
- Clark, Christopher, *Kaiser Wilhelm II. A Life in Power* (Londen 2009).
- Clerck, K. de, en L. Troch, *De opvoeding van een prins van Oranje in het midden van de 19e eeuw* (Den Haag 1979).
- Cleverens, R.W.A.M., *Het geslacht Van Heeckeren* (Middelburg 1988).
- Cleverens, René, *Niet verder dan ons Huis..... De Koninklijke Hofhouding. Het dagelijks leven in de paleizen Noordeinde en Het Loo 1870-1918* (Middelburg 1994).
- Cleverens, René, *Paleis Lange Voorhout* (Amsterdam 1994).
- Cleverens, René, *De Oranje-erfopvolging rond de eeuwwisseling. Troonpretendenten en huwelijkskandidaten, 1898-1909* (Middelburg 1997).
- Cleverens, René, *De Koningsvleugel. Geschiedenis van de particuliere appartementen in het Paleis Noordeinde* (Hilversum 2001).
- Colenbrander, H.T., 'Bijdragen tot de kennis van het jaar 1848', *Onze Eeuw* 4 (1904) 173-210.
- Colenbrander, H.T., 'Bijdragen tot de kennis van het jaar 1848 II', *Onze Eeuw* 5 (1905) I, 45-86.
- Colenbrander, H.T., 'Bijdragen tot de kennis van het jaar 1848 III', *Onze Eeuw* 5 (1905) I, 278-316.
- Colenbrander, H.T., 'Het jaar 1848 in Nederland', *Onze Eeuw* 5 (1905) II, 227-273.
- Colenbrander, H.T., 'Het jaar 1848 in Nederland', *Onze Eeuw*; 5 (1905) III, 19-43.
- Colenbrander, H.T., 'Gesprekken met Koning Willem I', *Bijdragen en mededelingen van het Historisch Genootschap* 31 (1910) 258-313.
- Colenbrander, H.T., *Inlijving en Opstand* (Amsterdam 1913).
- Colenbrander, H.T., *Vestiging van het Koninkrijk (1813-1815)* (Amsterdam 1927).
- Coppens, Thera, *Sophie in Weimar. Een prinses van Oranje in Duitsland* (Amsterdam 2011).
- Couvee, D.H., *Leve de Willemien! Het jaar 1898 van Wilhelmina's inhuldiging opnieuw beleefd* (Den Haag 1958).
- Cramer, N., 'De kroon op het werk van 1813', in: C.A. Tamse, *De monarchie in Nederland* (Amsterdam/Brussel 1980) 9-60.

Cramer, Nico, 'De geschiedenis van het instituut', in: Ch. Dumas en H.P.R. Rosenberg (red.), *Het Kabinet der Koningin. Geschiedenis van het instituut en het huis aan de Korte Vijverberg* ('s-Gravenhage, tweede herziene druk 2004).

Dallas, Gregor, *1815. The Roads to Waterloo* (Londen 2001).

Dane, Jacques, *Ook prinsesjes gaan naar school* (Kampen 2008).

Dekker, Annemarie, Bianca M. du Mortier e.a., *Modepaleizen in Amsterdam 1880-1960* (Bussum 2007).

Dekker, Jeroen J.H., *Het verlangen naar opvoeden. Over de groei van de pedagogische ruimte in Nederland sinds de Gouden Eeuw tot omstreeks 1900* (Amsterdam 2006).

Dekking, N. en M. Loonstra, 'De koningin-regentes en de geschiedenis van het Huis van Oranje', in: *Wij zijn er nog. Het regentschap van koningin Emma 1890-1898* (Apeldoorn 1989) 63-72.

Delen, Marie-Ange, 'Ontstaansgeschiedenis van het hof in Den Haag', in: Marika Keblusek en Jori Zijlmans, *Vorstelijk Vertoon. Aan het hof van Frederik Hendrik en Amalia* (Zwolle 1997) 18-28.

Delen, Marie-Ange, *Hof en hofcultuur rond Willem van Oranje (1533-1584)* (Academisch proefschrift Leiden 2001).

Deneckere, Gita, *Leopold I. De eerste koning van Europa* (Amsterdam 2011).

Dennison, Matthew, *The Last Princess. The Devoted Life of Queen Victoria's Youngest Daughter* (Londen 2007).

Deursen, A.Th. van, 'Staatsinstellingen in de Noordelijke Nederlanden 1579-1780', *Algemene Geschiedenis der Nederlanden* 5 (Haarlem 1980) 350-387.

Deursen, A. Th. van, *Willem van Oranje. Een biografisch portret* (Amsterdam 1995).

Deursen, A. Th. van, *Maurits van Nassau. De winnaar die faalde* (Amsterdam 2000).

Deutsches Historisches Museum, *Friedrich der Grosse. Verehrt, verklärt, verdamt* (Berlijn 2012).

Devonshire, Deborah, *Chatsworth. The House* (Londen 2002).

Devonshire, Deborah, *Wait for Me! Memoirs of the Youngest Mitford Sister* (Londen 2010).

Devonshire, Deborah, *All in One Basket. Nest Eggs* (Londen 2011).

Didier, Michel, *De ridder en de grootvorstin. Kunst en leven van Willem II en Anna Paulowna* (Schoorl 2009).

Diependaal, Irène, 'Bagehot revisited. De sluipgang van de drie koninklijke "rechten" in het Nederlandse parlementaire bestel', *Jaarboek Parlementaire Geschiedenis* 2005, 89-101.

Dönhoff, Marion, *Kindheit in Ostpreussen* (Berlijn 1988).

Dollinger, Heinz, 'Das Leitbild des Bürgerkönigtums in den Europäischen Monarchie des 19. Jahrhunderts', in: Karl Ferdinand Werner (red.), *Hof, Kultur und Politik im 19. Jahrhundert* (Bonn 1985) 325-364.

Doorn, Jacqueline, *Willem III, Emma en Sophie* (Zaltbommel 1977).

Dovey, Zillah, *An Elizabethan Progress. The Queen's Journey into East Anglia, 1578* (Phoenix Mill 1996).

Drentje, Jan, *Thorbecke. Een filosoof in de politiek* (Amsterdam 2004).

Duindam, Jeroen, *Vienna and Versailles. The Courts of Europe's Dynastic Rivals, 1550-1780* (Cambridge 2003).

Duindam, Jeroen, *Vergelijking als maatstaf: heerschappij in de vroegmoderne wereld* (Leiden 2011).

Duindam, Jeroen, 'The Habsburg court in Vienna: Kaiserhof or Reichshof?', in: R.J.W. Evans & Peter H. Wilson, *The Holy Roman Empire 1495-1806* (Leiden 2012) 91-119.

Duparc, Frederik Jules, *Willem II, België en Luxemburg* (Academisch proefschrift 1933).

Duyverman, J.P., 'Formeren, niet zitten. De formatie van het ministerie-Van Bosse-Fokke', *Tijdschrift voor overheidsadministratie* 21 (1965) 398-400.

- Duyverman, J.P., '1848. Twee getuigen', *Tijdschrift voor overheidsadministratie* 25 (1969) 163-166.
- Duyverman, J.P., 'Thorbecke (14 januari 1798-4 juni 1872)', *Tijdschrift voor overheidsadministratie* 28 (1972) 199-201.
- Dyserinck, J., *Dr. L.R. Beijnen* ('s-Gravenhage 1906).
- Eijnatten, Joris van, 'Oranje en Nederland zijn één. Orangisme in de negentiende eeuw', *Negentiende eeuw* 23 (1999) 5-22.
- Ekkart, R.E.O., 'Het examen van de erfprins in 1837', *Vereniging 'Oranje-Nassau Museum'* 1978, 6-14.
- Elzenga, Eelco, *Theater van staat. Oude tradities rond een jong koningschap* (Apeldoorn 1990).
- Elzenga, E., 'Vijf eeuwen Oranje en de symboliek rond het koningschap', *In naam van Oranje* 27 (Zwolle 1994).
- Elzenga, Eelco, 'De prolongatie van de Blijde Inkomste na 1800', in: Joop W. Koopmans en Werner Thomas (red.), *Propaganda en spektakel: vroegmoderne intochten en festiviteiten in de Nederlanden* (Maastricht 2010) 117-149.
- Elzenga, Eelco, *De Inhuldigingen. Van Willem I tot Beatrix* (Amsterdam 2013).
- Elzinga, D.J. (red.), *De Nederlandse constitutionele monarchie in een veranderend Europa* (Alphen a/d Rijn 2006).
- Evers, Karin, *Mariënwaerdt. Leven op een landgoed* (Arnhem 2009).
- Eversen, J.M.H., 'Bezoek van koning Willem I op 21 juni 1819 aan de stad Maastricht', in: *De Maasgouw. Orgaan voor Limburgsch Geschiedenis, Taal- en Letterkunde* 14 (1892) 15 december 1892, no. 1892, 93.
- Fasseur, Cees, *Wilhelmina. De jonge koningin* (Amsterdam 1998).
- Fasseur, Cees, *Wilhelmina. Krijgshaftig in een vormeloze jas* (Amsterdam 2001).
- Fasseur, Cees, *Wilhelmina. Sterker door strijd* (Amsterdam, herziene editie 2003).
- Fasseur, Cees, *De gekroonde republiek* (Amsterdam 2011).
- Fasseur, Cees, *Een dame van ijzer. Koningin Wilhelmina en de nationale gedachte* (Amsterdam 2012).
- Fleurbaay, Ellen, en Mieke van der Wal, *Koning Willem III en Arti. Een kunstenaarsvereniging en haar beschermheer in de 19^e eeuw* (Amsterdam 1984).
- Fox, J., 'Willem V en Wilhelmina van Pruisen's bezoek aan Amsterdam in 1768', *Vereniging 'Oranje Nassau Museum'* 1980, 49-84.
- Fox, F.M., 'Militaire entourage rondom Oranje. De totstandkoming van het Militaire Huis in de eerste helft van de negentiende eeuw', *Jaarboek Oranje-Nassau Museum* 1992, 6-37.
- Franken, M.A.M., *Dienaar van Oranje. Andries Schimmelpenninck van der Oije 1705-1776* (Zutphen 2002).
- Frieda, Leonie, *Catherine de Medici* (Londen 2005).
- Frijhoff, Willem, 'Het Haagse hof in nationaal en Europees perspectief', in: Keblusek en Zijlmans, *Vorstelijke Vertoon* (Zwolle 1997) 10-16.
- Fruin, Robert, *Opstellen over Willem van Oranje. Ingeleid door J.W. Smit* (Utrecht/Antwerpen 1960).
- Gabriëls, A.J.C.M., *De heren als dienaren en de dienaren als heer. Het stadhoudelijk stelsel in de tweede helft van de achttiende eeuw* ('s-Gravenhage 1990).
- Gabriëls, A.J.C.M., 'Het hof van prins Willem V in 1768. Een momentopname', *Jaarboek Oranje-Nassau Museum* 1995, 94-128.
- Gagern, H. von, *Het leven van generaal Frederik von Gagern* (Amsterdam 1859). Twee delen.
- Gerdes, E., *Onze aanstaande Koningin. Een woord tot ons volk* (Nijmegen 1878).

- Gerth van Wijk, A.M., *Prinses Sophie der Nederlanden, Groothertogin van Saksen. Een levensschets* (Rotterdam 1898).
- Gevers, Arnold, Conrad Gietman, Yme Kuiper en Hanneke Ronnes (red.), *Mensen van adel. Beelden, manifestaties, representaties. Opstellen aangeboden ter gelegenheid van het afscheid van Albert Mensema als archivaris bij het Historisch Centrum Overijssel te Zwolle, 14 september 2007* (Hilversum 2007).
- Geyl, P., *Willem IV en Engeland* ('s Gravenhage 1924).
- Gietman, Conrad, 'Genealogie, waarheid en statusangst in de late negentiende eeuw. De Nederlandsche Heraut', in: Arnold Gevers, Conrad Gietman, e.a. (red.), *Mensen van adel* (Hilversum 2007) 178-209.
- Gietman, Conrad, *Republiek van adel. Eer in de Oost-Nederlandse adelscultuur (1555-1702)* (Utrecht 2010).
- Goslinga, A., 'Het conflict Groen-Van der Bruggen', in: *Christendom en historie. Lustrumbundel gezelschap van Christelijke Historici in Nederland* (1925) 265-374.
- Gram, Johan, 'H.M. Wilhelmina Helena Pauline Maria', in: *Officieel Gedenboek van de feestelijke ontvangst en de inhuldiging van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina Helena Pauline Maria binnen Amsterdam in 1898* (Amsterdam 1898) 11-38.
- Grant, R.G., *Revolutie! Revolutiejaar 1848* (Harmelen 1996).
- Gregg, Pauline, *King Charles I* (Londen 2000).
- Grever, Maria, en Berteke Waaldijk, *Feministische Openbaarheid. De Nationale Tentoonstelling van vrouwenarbeid in 1898* (Amsterdam 1998).
- Grever, Maria, 'Vorstin van heel het vaderland? Orangisme en feminisme in het laatste kwart van de negentiende eeuw', *Negentiende eeuw* 23 (1999) 76-88.
- Grever, Maria, 'Koningin Wilhelmina en het feminisme of de ogenschijnlijke onverenigbaarheid van karakter', *Tijdschrift voor Genderstudies* 2 (1999) 4-19.
- Groenveld, S., 'Ter Inleiding: Willem van Oranje. Een hoog edelman in opstand', *Spiegel Historiae* 19, april 1984, 158-162.
- Groenveld, S., e.a., *De kogel door de kerk? De Opstand in de Nederlanden 1559-1609. De Tachtigjarige Oorlog 1* (Zutphen, 2^e herziene druk 1983).
- Groenveld, S., e.a., *De bruid in de schuit. De consolidatie van de Republiek 1609-1650. De Tachtigjarige Oorlog 2* (Zutphen 1985).
- Groenveld, S., *Evidente factiën in den staet. Sociaal-politieke verhoudingen in de 17^e eeuwse Republiek der Verenigde Nederlanden* (Hilversum 1990).
- Groenveld, Simon, 'The House of Orange and the House of Stuart, 1639-1650: a revision', *The Historical Journal* 34 (1991) 955-972.
- Groenveld, S., 'Frederik Hendrik en zijn entourage. Een politieke levensschets', in: Peter van der Ploeg en Carola Vermeeren, *Vorstelijk Verzameld* (Zwolle 1997) 18-33.
- Groenveld, S., 'De Vrede van Munster', in: Jacques Dane (red.), *1648. De Vrede van Munster. Feit en verbeelding* (Zwolle 1998) 11-43.
- Groenveld, S., 'De man met de loden schoenen', in: Kees Zandvliet (red.), *Maurits, Prins van Oranje* (Zwolle 2000) 13-35.
- Groenveld, S., *De Winterkoning, balling aan het Haagse hof* (Den Haag 2003).
- Groenveld, S., H.L.Ph. Leeuwenberg e.a., *De Tachtigjarige Oorlog. Opstand en consolidatie in de Nederlanden (ca. 1560-1650)* (Zutphen 2008).
- Groenveld, Simon, 'Wegen van en naar Frederik Hendrik. Een prins en zijn verbindingen naar de samenleving', *Jaarboek Oranje-Nassau 2009-2010*, 33-53.
- Groenveld, S., *Regeren in de Republiek. Bestuurspraktijken in de 17^e-eeuwse Noordelijke Nederlanden: terugblik en perspectief* (Afscheidsrede Universiteit Leiden 2006).
- Haffner, Sebastian, *Van Bismarck tot Hitler. Het Duitse Rijk 1871-1945* (Bloemendaal 1988) (*Von Bismarck zu Hitler. Ein Rückblick*, 1987).

- Haffner, Sebastian, *The Rise and Fall of Prussia* (Londen 2003) (*Preussen ohne Legende*, z.j.).
- Hagen, Piet, *Politicus als hartstocht. Biografie van Pieter Jelles Troelstra* (Amsterdam 2010).
- Hagner, Dietger, e.a., *Dornburger Schlösser und Gärten* (München/Berlin 2011).
- Haitsma Mulier, E.O.G., en W.R.E. Velema (red.), *Vrijheid. Een geschiedenis van de vijftiende tot de twintigste eeuw* (Amsterdam 1999).
- Hattem, Mark van, Mariska Pool en Mathieu Willemsen, *Voor Napoleon. Hollanders in oorlogstijd 1792-1815* (Bussum 2005).
- Havinga, E., W.E. van Wijk en J.F.M.G. D'Aumerie, *Het Planetarium-boek Eise Eisinga* (Arnhem 1928).
- Hecker, Jutta, *Wunder des Worts. Leben in Banne Goethes* (Berlin 1989).
- Heemskerck Az., J., *De praktijk onzer Grondwet I* (Utrecht 1881).
- Helsloot, J., *Vermaak tussen beschaving en kerstening. Goes 1867-1897* (Amsterdam 1995).
- Heringa, Jan, *De eer en hoogheid van de staat. Over de plaats der Verenigde Nederlanden in het diplomatieke leven van de zeventiende eeuw* (Groningen 1961).
- Hermans, Dorine, en Daniela Hooghiemstra, 'Vertel dit toch aan niemand'. *Leven aan het hof* (Amsterdam 2006).
- Heuven-Van Nes, E. van, 'Emma's jeugd en huwelijk', in: *Wij zijn er nog. Het regentschap van koningin Emma 1890-1898* (Apeldoorn 1989) 10-20.
- Heuven-Van Nes, E. van, 'De opvoeding van Wilhelmina', in: *Wij zijn er nog. Het regentschap van koningin Emma 1890-1898* (Apeldoorn 1989) 22-40.
- Heuven-Van Nes, Emerentia van, *Koningin Emma der Nederlanden. Prinzessin zu Waldeck und Pyrmont. 1858-1934* (Waldeck/Pyrmont 2008).
- Hewett, Osbert Wyndham, *Strawberry Fair. A Biography of Frances, Countess Waldegrave, 1821-79* (Londen 1956).
- Hoeven, Hans van der, *Gijsbert Karel van Hogendorp. Conservatief of liberaal?* (Academisch proefschrift Rijksuniversiteit Utrecht 1976).
- Hohé, Madelief, 'Franse mode aan het Haagse Hof. Een kijkje in de garderobes van prinses Wilhelmina van Pruisen en prinses Louise van Oranje-Nassau', in: Pascale Gorguet Ballesteros en Madelief Hohé, *En Vogue! Mode uit Frankrijk en Nederland in de 18de eeuw* (Zwolle 2005) 120-125.
- Homan, Gerlof D., 'Sir Edward C. Disbrowe and the Prelude to Constitutional Reform in the Netherlands in 1848', *Tijdschrift voor geschiedenis* 79 (1966) 64-69.
- Hoogenboom, Marcel, *Standenstrijd en zekerheid. Een geschiedenis van oude orde en sociale zorg in Nederland* (Amsterdam 2004).
- Hooykaas, G.J., 'Het Archief-Weitzel, een bijdrage tot de kennis van koning Willem III en zijn regering', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* (1969) 213-223.
- Hooykaas, G.J., 'Koning Willem III en de grondwet in april 1853', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 109 (1994) 53-56.
- Hooykaas, G.J., 'Het individu op de troon. Thorbecke en de monarchie', *De Negentiende eeuw* 23 (maart 1999) 47-55.
- Hooykaas, G.J., 'Het reglement van de Raad van Ministers van 1850: beschouwingen en bescheiden over "Thorbecke's eigenlijke revolutie"', in: *Figuren en figuraties. Acht opstellen aangeboden aan J.C. Boogman* (Groningen 1979) 169-191.
- Horst, D. van der, 'Vergeten herinneringen van een minister van Willem III: F.L. Geerling in zijn gedenkschriften', *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* 106 (1991) 45-66.

- Horst, D. van der, 'Koning Willem I op reis', in: H.M. Beliën, D. van der Horst & G.J. van Setten (red.), *Nederlanders van het eerste uur. Het ontstaan van het moderne Nederland 1780-1830* (Amsterdam 1996) 205-212.
- Huijsen, Coos, *Nederland en het verhaal van Oranje* (Amsterdam 2012).
- Huizinga, J.J., *J. Heemskerk Azn. (1818-1897). Conservatief zonder partij* (Academisch proefschrift Universiteit van Amsterdam 1973).
- Impey, Edward, *Kensington Palace. The Official Illustrated History* (Londen 2003).
- Israel, Jonathan I., *De Republiek 1477-1806 (The Dutch Republic. It's Rise, Greatness and Fall, 1477-1806, 1995)* (Franeker 2001).
- Israel, Jonathan, 'Maurits en de wording van de buitenlandse politiek', in: Kees Zandvliet (red.), *Maurits, Prins van Nassau* (Amsterdam en Zwolle 2000) 65-75.
- Jacob, Margeret C., en Wijnand W. Mijnhardt, *The Dutch Republic in the Eighteenth Century. Decline, Enlightenment, and Revolution* (Ithaca en Londen 1992).
- Jacobs, Erna, 'De "bibliotheek van de koning" in België', *Archief- en bibliotheekwezen in België* LXII (1992) 11-42.
- Jansohn, Christa, "'Even schrande als vriendelijk, even rechtvaardig als goedaardig". Sophie von Saksen-Weimar: beschermvrouwe van de *Deutsche Shakespeare-Gesellschaft*'. <http://shakespeare.let.uu.nl/sophie.htm>.
- Jansen, Mieke, 'De nationale gedaante', in: *Oranje en de nationale streekdrachten* (Apeldoorn 2012) 8-13.
- Janssen, Geert, 'Dynastieke transfer in de Republiek. De politieke en religieuze betekenis van de stadhoudelijke begrafenisstoet', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 122 (2007) 208-232.
- Janssen, R.A.M.Chr. Moulen, 'Het stadhouderschap van prins Hendrik der Nederlanden in het groothertogdom Luxemburg 1850-1879', *Jaarboek Oranje-Nassau* 1983, 71-115.
- Janssens, Gustaaf, 'Het pact tussen vorst en natie', in: Robert Hozee, Jo Tollebeek en Tom Verschaffel, *Mise-en-scène. Keizer Karel en de verbeelding van de negentiende eeuw* (Gent 1999) 160-165.
- Jansz, Ulla, *Denken over sekse in de eerste feministische golf* (Amsterdam 1990).
- Japikse, N., *De Geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau I* (Den Haag 1937).
- Japikse, J.M., *Opvoeding van prinsessen en prinses van de huizen Oranje en Oranje-Nassau* (Rotterdam 1947).
- Jena, Detlef, *Das Weimarer Quartett. Die Fürstinnen Anna Amalia, Louise, Maria Paulowna, Sophie* (Regensburg 2007).
- Jena, Detlef, 'Grossherzogin Sophie von Sachsen-Weimar-Eisenach. Dignität und Geschäftssinn', in: Helmut Th. Seemann & Thorsten Valk (red.), *Das Zeitalter der Enkel. Kulturpolitik und Klassikrezeption unter Carl Alexander. Jahrbuch 2010 Klassik Stiftung Weimar* (Weimar 2010) 105-120.
- Jong, J.J. de, *Met goed fatsoen. De elite in een Hollandse stad, Gouda 1700-1780* (z.p. 1985).
- Jong, Ron de, *Van standspolitiek naar partijloyaliteit. Verkiezingen voor de Tweede Kamer 1848-1887* (Hilversum 1999).
- Jong, Ron, de, 'Conservatieven en "1848". De Grondwetsherziening als onderdeel van een conservatieve traditie van geleidelijke hervorming', in: Ronald van Raak (red.), *Conservatisme in Nederland, ca. 1780-1940* (Amsterdam 1999) 37-42.
- Kalberg, F.A.J.Th., *De staatsrechtelijke positie van de Oranje-monarchie in de herziene Grondwet* (Kampen 1991).
- Kamen, Henry, *Philip of Spain* (New Haven 1997).
- Keblusek, Marika, en Jori Zijlmans (red.), *Vorstelijk vertoon. Aan het hof van Frederik Hendrik en Amalia* (Zwolle 1997).

- Kepper, G.L., *Gedenkboek. Koningin Wilhelmina in haar openbaar leven* ('s Gravenhage z.j. (1899)).
- Kepper, G.L., *Het regentschap van Koningin Emma* ('s Gravenhage z.j. (1899)).
- Kersbergen, A.Th., *Rotterdam standbeelden, monumenten en gedenktekens* (Rotterdam/Antwerpen 1948).
- Kersen-Halbertsma, M.F. van, 'Bezoeken in het land', in: *Wij zijn er nog. Het regentschap van koningin Emma 1890-1898* (Apeldoorn 1989) 54-62.
- Kirsch, Martin, *Monarch und Parlament im 19. Jahrhundert* (Gottingen 1999).
- Kiste, John van der, *Crowns in a Changing World. The British and European Monarchies 1901-36* (Thrupp 1993).
- Klashorst, G.O. van de, 'Metten van schijn van monarchie getempert'. De verdediging van het stadhouderschap in de partijliteratuur, 1650-1686, in: H.W. Blom en I.W. Wildenberg (red.), *Pieter de la Court in zijn tijd. Aspecten van een veelzijdig publicist (1618-1685). Voordrachten gehouden op het De la Court Symposium, Erasmus Universiteit Rotterdam, 26 april 1985* (Amsterdam en Maarsen 1986) 93-136.
- Klauss, Jochen (red.), *Maria Paulowna. Zarentochter am Weimarer Hof* (Weimar 2004).
- Klinken, Gert van, *Actieve burgers. Nederlanders en hun politieke partijen 1870-1918* (Amsterdam 2003).
- Kloek, Joost, en Karin Tilmans (red.), *Burger* (Amsterdam 2002).
- Kooijmans, L., *Onder regenten. De elite in een Hollandse stad. Hoorn 1700-1780* (z.p. 1985).
- Kooijmans, Luuc, *Liefde in opdracht. Het hofleven van Willem Frederik van Nassau* (Amsterdam 2000).
- Kossmann, E.H., *De Lage Landen 1780/1980. Twee eeuwen Nederland en België. Deel I 1780-1914* (Amsterdam 1986).
- Kuiper, Yme, en Rob van der Laarse (red.), *Beelden van de buitenplaats. Elitevorming en notabelencultuur in Nederland in de negentiende eeuw* (Hilversum 2005).
- Kuiper, Yme, 'Aristocratische distinctie en aan de top blijven', *Virtus* 19 (2012) 64-82.
- Laarse, Rob van de, 'Burgers als buitenlui. Het landschap der notabelen', *Groniek* november 2007 (speciale editie *Stijlen van burgers*) 7-38.
- Laarse, Rob van der, 'Koninklijk erfgoed van het verlies. Het Haagse Willemsparkhof in negentiende-eeuwse Europese context', *Bulletin KNOB* 109 (2010) 172-189.
- Lange Boom, M.M. de, *Neerlands Koningin en de Koningin-Regentes in Walcheren. Gedenkboek van Harer Majesteiten verblijf aldaar, 21-25 augustus 1894* (Middelburg 1895).
- Leeuwe, H.H.J. de, 'Douwes Dekker, Willem III en koningin Sophie. Een aspect van Multatuli's Vorstenschool', *Over Multatuli* 17 (1986) 1-27.
- Leeuwe, H.H.J. de, 'Multatuli's vorstenschool. Een vorstenspiegel der negentiende eeuw in dramatische vorm', *Groniek* 25 (1992) 55-64.
- Lem, Anton van der, *De Opstand in de Nederlanden (1555-1609)* (Utrecht/Antwerpen 1995).
- Lenders, Jan, 'Van kind tot burger. Lager onderwijs en de vorming tot burgerschap in de negentiende eeuw', in: Nelleke Bakker, Rudolf Dekker en Angélique Janssens (red.), *Tot burgerschap en deugd. Volksopvoeding in de negentiende eeuw* (Hilversum 2006) 11-34.
- Lok, Matthijs, *Windvanen. Napoleontische bestuurders in de Nederlandse en Franse Restauratie (1813-1820)* (Amsterdam 2009).
- Loo, Vilan van de, *Toekomst door traditie. 125 jaar Tesselschade-Arbeid Adelt* (Zutphen 1996).
- Loonstra, Marten, *Uit Koninklijk Bezit. Honderd jaar Koninklijk Huisarchief: de verzamelingen van de Oranjes* (Zwolle 1996).
- Loonstra, Marten, *Koninklijk Zilver* (Zwolle 2002).
- Lunsingh Scheurleer, Th.H., 'De stoel van de stadhouder', *Oud-Holland* 63 (1948) 189-204.

Lunsingh Scheurleer, Th.H., 'De stadhoudersstoel uit de Amsterdamse Admiraliteit', *Bulletin van het Rijksmuseum* 8 (1960) 147-148.

Luursema, Eveline, 'De ontstaansgeschiedenis van het monument voor graaf Adolf van Nassau te Heiligerlee', *Negentiende Eeuw* 9 (1985) 1-24.

Lytton, the Earl of, *The Life of Edward Bulwer, First Lord Lytton, in two volumes* (Londen 1913).

MacCaffrey, Wallace, *Elizabeth I* (Londen 1994).

Magnus, Philip, *King Edward the Seventh* (Londen 1964).

Meester, G.A. de, *Geschiedenis van de Staten van Gelderland, van den oorsprong tot heden II* (Harderwijk 1864).

Meij, P.J., W. Jappe Alberts, P.A.M. Geurts e.a., *Geschiedenis van Gelderland 1492-1795* (Zutphen 1975).

Minderaa, J.T., 'De politieke ontwikkeling in Nederland 1887-1914', in: J.C. Boogman e.a., *Geschiedenis van het moderne Nederland. Politieke, economische en sociale ontwikkelingen* (Houten 1988) 301-347.

Mörke, Olaf, 'Stadtholder' oder 'Staetholder'? *Die Function des Hauses Oranien und seines Hofes in der politischen Kultur der Republik der Vereinigten Niederlande im 17. Jahrhundert.* (Munster 1997).

Mörke, Olaf, 'Het hof van Oranje als centrum van het politieke en maatschappelijke leven tijdens de Republiek', in: Keblusek en Zijlmans (red.), *Vorstelijke Vertoon* (Zwolle 1997) 58-71.

Mörke, Olaf, *Willem van Oranje (1533-1584). Vorst en 'vader' van de Republiek (Wilhelm von Oranien (1533-1584). Fürst und 'Vater' der Republik, 2007)* (Amsterdam 2010).

Moes, Jaap, *Onder aristocraten. Over hegemonie, welstand en aanzien van adel, patriciaat en andere notabelen in Nederland, 1848-1914* (Hilversum 2012).

Moes, Joris, *Noordzeekanaal 1876-2001* (Amsterdam 2001).

Montijn, Ileen, *Leven op stand, 1890-1940* (Amsterdam 1998).

Montijn, Ileen, *Hoog geboren. 250 jaar adellijk leven in Nederland* (Amsterdam 2012).

Mout, M.E.H.N., 'Het intellectuele milieu van Willem van Oranje', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 99 (1984) 596-625.

Müller, Gerhard, 'Die thüringen Landtage in der Revolution von 1848/1849', in: Harald Mittelsdorf (red.), *Parlamente und Parlamentarier Thüringens in der Revolution von 1848/49. Schriften zur Geschichte des Parlamentarismus in Thüringen. Heft 11* (Weimar 1998) 34-124.

Müller, Gerhard, 'Carl Alexander von Sachsen-Weimar-Eisenach. Dynastische Tradition und Kulturpolitik', in: Helmut Th. Seemann & Thorsten Valk (red.), *Das Zeitalter der Enkel. Kulturpolitik und Klassikrezeption unter Carl Alexander. Jahrbuch 2010 Klassik Stiftung Weimar* (Göttingen 2010) 68-100.

Müller, Gerhard, 'Nach den Ideologien. Weimar Klassik-Ausstellungen seit 1999', in: Helmut Th. Seeman & Thorsten Valk (red.), *Literatur ausstellen. Museale Inszenierungen der Weimarer Klassik. Klassik Stiftung Weimar Jahrbuch 2012* (Göttingen 2012) 243-260.

Naber, Johanna W.A., en L. de Neve, *De vorstinnen van het Huis van Oranje-Nassau* (Haarlem 1898).

Naber, Johanna W.A., *Overheersching en vrijwording* (Haarlem, 3e herziene uitgave 1913).

Nijhoff, G.C., *Overzicht van het tot stand komen der Grondwet van 1814* (Academisch proefschrift Rijksuniversiteit Groningen 1912).

Nes, Marijke de, *Koningin Emma* (Hoorn z.j. (1951)).

Neve, R.G., 'Genealogiebeoefening en adellijke pretenties. *Noblesse d'obscurité* tijdens de Republiek en het Koninkrijk', *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie* 59 (2005) 117-152.

- Nierop, H.F.K. van, 'Om de vrijheid en de godsdienst. Het beeld van de Nederlandse Opstand', in: H.M. Beliën en G.J. van Setten (red.), *Dossier geschiedenisdagen 1994*, 77-87.
- Nierop, H.F.K. van, 'De troon van Alva. Over de interpretatie van de Nederlandse Opstand', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 110 (1995) 205-223.
- Nierop, Henk van, *Het verraad van het Noorderkwartier. Oorlog, terreur en recht in de Nederlandse Opstand* (Amsterdam 1999).
- Noordziek, J.J.F., *Gedenkboek der Costers-feesten* (Haarlem 1858).
- Onstenk, Albert Jan, 'Ik behoor bij mezelf'. *Cornelis Elisa van Koetsveld 1807-1893* (Assen 1973).
- Oostrom, F.P. van, *Het woord van eer* (Amsterdam 1987).
- Osta, J. van, *De Europese monarchie in de negentiende eeuw. Het Britse en Duitse model* (Alphen a/d Rijn 1982).
- Osta, Jaap van, 'De monarchie: hernieuwde kennismaking', *Maatstaf*, november/december 1992, 2-8.
- Osta, A.P.J. van, *Drie vorstinnen. Brieven van Emma, Wilhelmina en Juliana* (Amsterdam 1995).
- Osta, Jaap van Osta, *Het theater van de Staat. Windsor en de moderne monarchie* (Amsterdam 1998).
- Otterspeer, W., en L. van Poelgeest, *Willem III en de Leidse universiteit. Catalogus van de tentoonstelling gehouden in het Academisch Historisch Museum te Leiden van 28 oktober tot 16 december 1988* (Leiden 1988).
- Otterspeer, W., *De wiekslag van hun geest. De Leidse universiteit in de negentiende eeuw* (Den Haag 1992).
- Otterspeer, W., *Groepsportret met Dame III. De werken van de wetenschap. De Leidse universiteit, 1776-1876* (Amsterdam 2005).
- Otterspeer, Willem, *Het bolwerk van de vrijheid. De Leidse universiteit in heden en verleden* (Leiden 2008).
- Overbeek, H.J., *Haar zullen we niet vergeten. Karakterschets eener waardige vorstin* (Haarlem z.j. (1877)).
- Panhuysen, Luc, *De Ware Vrijheid. De levens van Johan en Cornelis de Witt* (Amsterdam/Antwerpen 2005).
- Panhuysen, Luc, *Rampjaar 1672. Hoe de Republiek aan haar ondergang ontsnapte* (Amsterdam 2009).
- Parker, Geoffrey, *The Grand Strategy of Philip II* (New Haven 1998).
- Parker, Geoffrey, 'The Political World of Charles V', in: H. Soly (red.), *Charles V 1500-1558* (Antwerp 1999) 113-225.
- Paul, Herman, en Henk te Velde (red.), *Het vaderlandse verleden. Robert Fruin en de Nederlandse geschiedenis* (Amsterdam 2010).
- Piebenga, Anna Christien, 'Us kenniginnen yn 'e prink', in: Dolly Verhoeven, Truus Braaksma e.a. (red.), *Klederdracht en kleedgedrag. Het Kostuum Harer Majesteits onderdanen* (Nijmegen z.j. (1998)) 83-87.
- Plaat, Gees van der, *Eendracht als opdracht. Lieuwe van Aitzema's bijdrage aan het publieke debat in de zeventiende-eeuwse Republiek* (Hilversum 2003).
- Pleyte, Th. B., 'Koning Willem III en de Leidsche Hoogeschool', *Algemeen Nederlandsch Studentenweekblad 'Minerva'* 15 (1890) 356-358.
- Pleyte, Th. B., 'De Koning te Leiden', *Algemeen Nederlandsch Studentenweekblad 'Minerva'* 15 (1890) 383-384.
- Ploeg, Peter van der, en Carola Vermeeren (red.), *Vorstelijk verzameld. De kunstcollectie van Frederik Hendrik en Amalia* (Zwolle 1997).

- Pollmann, Judith, *Het oorlogsverleden van de Gouden Eeuw* (Oratie Universiteit Leiden 2008).
- Pollmann, Judith, 'Internationalisering en de Nederlandse Opstand', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 124 (2009) 515-535.
- Pöthe, Angelika, *Carl Alexander. Mäzen in Weimars 'Silberner Zeit'* (Köln 1998).
- Pöthe, Angelika, "'Rudersteuer in solch zerrissener Zeit". Carl Alexanders Goetheverständnis als Antrieb des Mäzenatentums', in: Helmut Th. Seemann & Thorsten Valk (red.), *Das Zeitalter der Enkel. Kulturpolitik und Klassikrezeption unter Carl Alexander. Jahrbuch 2010 Klassik Stiftung Weimar* (Weimar 2010) 54-67.
- Pöthe, Angelika, 'Privates Erinnern und dynastische Memorialpolitik. Die Wiedereinrichtung des Wittumspalais und die Gründung des Goethe-Nationalmuseums unter Carl Alexander', in: Helmut Th. Seeman & Thorsten Valk (red.), *Literatur ausstellen. Museale Inszenierungen der Weimarer Klassik. Klassik Stiftung Weimar Jahrbuch 2012* (Göttingen 2012) 97-109.
- Pots, Roel, *Cultuur, koningen en democraten. Overheid & cultuur in Nederland* (Nijmegen, 2e herziene druk 2002).
- Prak, M., *Gezeten burgers. De elite in een Hollandse stad. Leiden 1700-1780* (z.p. 1985).
- Price, J.L., *Holland and Dutch Republic in the Seventeenth Century. The Politics of Particularism* (Oxford 1994).
- Prins, Bart de, *Voor Keizer en Koning. Leonard du Bus de Gisignies 1780-1849. Commissaris-Generaal van Nederlands-Indië* (Amsterdam 2002).
- Prud'homme van Reine, Ronald, *Moordenaars van Jan de Witt. De zwartste bladzijde van de Gouden Eeuw* (Amsterdam 2013).
- Raak, Cees van, *Vorstelijk begraven en gedenken. Funeraire geschiedenis van het huis Oranje-Nassau* (Bussum 2003).
- Raak, Ronald van, *In naam van het volmaakte. Conservatisme in Nederland in de negentiende eeuw van Gerrit Jan Mulder tot Jan Heemskerk Azn.* (Amsterdam 2001).
- Raalte, E. van (red.), *Troonredes, openingsredes, inhuldigingsredes* (Den Haag 1964).
- Raalte, E van, *Staatshoofd en ministers. Nederlandse Constitutionele Monarchie historisch-staatsrechtelijk belicht* (Zwolle 1971).
- Raalte, E. van, *De Geschiedenis van de opening der Staten-Generaal. Van 1814 tot 1952* ('s-Gravenhage 1952).
- Raaij, Stefan van & Paul Spies, *In het gevolg van Willem III & Mary. Huizen en tuinen uit hun tijd* (Amsterdam 1988).
- Raaij, Stefan van & Paul Spies, *The Royal Progress of William & Mary* (Amsterdam 1988).
- Rapport, Mike, *1848. Year of Revolution* (Londen 2008).
- Reeuwijk, G.F. van, *Majesteit uw trein staat gereed! De geschiedenis van het koninklijk spoorwegmaterieel in Nederland* (Deventer 1980).
- Reinders, Michiel, *Gedrukte chaos. Populisme en moord in het Rampjaar 1672* (Amsterdam 2010).
- Reinsma, Marijke, 'Van kopijrecht naar auteursrecht', *Pro Memorie* 9 (2007) 18-32.
- Rem, Paul, 'De chalets van koningin Wilhelmina in de paleisparken van Het Loo (1881-1882) en Soestdijk (1892)', *Bulletin KNOB* 110 (2011) 49-58.
- Reynolds, K.D., *Aristocratic Women en Political society in Victorian Britain* (Oxford 1998).
- Ridley, Jane, *Bertie. A Life* (Londen 2012).
- Rietbergen, Peter, en Tom Verschaffel, *Broedertwist. België en Nederland en de erfenis van 1830* (Zwolle 2005).
- Roberts, Andrew, *Salisbury. Victorian Titan* (Londen 1999).
- Rodger, N.A.M., 'Instigators or spectators? The British government and the restoration of the Stadholderate in 1747', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 106 (1993) 496-514.

- Roelofsen, C.G., 'Jan de Louter, 1847-1932. Een typisch negentiende-eeuwse figuur', in: G.C.J.J. van den Bergh, J.E. Spruit e.a. (red.), *Rechtsgeleerd Utrecht. Levensschetsen van elf hoogleraren uit driehonderdvijftig jaar Faculteit der Rechtsgeleerdheid in Utrecht* (Zutphen 1986) 102-113.
- Rogier, J.L., 'De eerste twee koningen uit het huis Oranje', in: *Terugblik en uitzicht 2. Verzamelde opstellen van J.L. Rogier* (Hilversum/Antwerpen 1965) 133-163.
- Rooy, Piet de, *Republiek van rivaliteiten. Nederland sinds 1813* (Amsterdam 2002).
- Rooseboom, Hans, 'Een koningin voor iedereen. Verschijningsvormen en verspreiding van portretten van Wilhelmina in het jaar van haar inhuldiging', *Leids kunsthistorisch jaarboek 12* (2002) 371-388.
- Rooseboom, Hans, *De schaduw van de fotograaf. Positie en status van een nieuw beroep 1839-1889* (Leiden 2008).
- Rowen, Herbert H., 'Neither Fish nor Fowl. The Stadholderate in the Dutch Republic', in: Herbert H. Rowen & Andrew Lossky, *Political Ideas & Institutions in the Dutch Republic* (Los Angeles 1985).
- Rowen, Herbert H., *The Princes of Orange. The Stadholders in the Dutch Republic* (Cambridge 1988).
- Rümke, H.C., *Psychiatrie. Deel II. De psychosen* (Amsterdam 1960).
- Sanden, Wijnand van der, *Reuzenstenen op de es. De hunebedden van Rolde* (Zwolle 2007).
- Sas, N.C.F. van, *Onze natuurlijkste bondgenoot. Nederland, Engeland en Europa, 1813-1831* (Groningen 1985).
- Sas, N.C.F. van (red.), *Vaderland* (Amsterdam 1999).
- Sas, N.C.F. van, *De metamorfose van Nederland. Van oude orde naar moderniteit, 1750-1900* (Amsterdam 2004).
- Schaap, Jord, *Het recht om te waarschuwen. Over de Radio Oranje-toespraken van koningin Wilhelmina* (Amsterdam 2007).
- Schmid, Gerhard, "'Ein nationales Kleinod". Zur Gründung des Goethe- und Schiller-Archivs', in: Helmut Th. Seemann & Thorsten Valk (red.), *Das Zeitalter der Enkel. Kulturpolitik und Klassikrezeption unter Carl Alexander. Jahrbuch 2010 Klassik Stiftung Weimar* (Weimar 2010) 229-249.
- Schneider, C.D.H., 'Bevordering van officieren der Landmacht', *De Gids* 62 (1898) I, 232-252.
- Schneider, Maarten en Joan Hemels, *De Nederlandse krant 1618-1978. Van 'nieuwstydninghe' tot dagblad* (Baarn, 4^e geheel herziene druk 1968).
- Scholten, L.W.G., *Het beginsel van de grondwetsherziening van 1848. Rede uitgesproken in opdracht van den Senaat der Rijksuniversiteit te Leiden uitgesproken op Vrijdag 3 December 1948 ter herdenking van de grondwetsherziening van 1848* (Groningen 1949).
- Schönpflug, Daniel, 'Friedrich das Grosse als Ehestifter: Matrimoniale Strategien im Haus Hohenzollern 1740-1786', in: Ulrich Sachse (red.), *Friederisiko. Friedrich der Grosse. Die Essays* (München 2012) 74-85.
- Schoon, Dick, 'Oude en nieuwe bisschoppen. De "oud-katholieken" en "1853"', in: Jurjen Vis en Wim Janse (red.), *Staf en storm. Het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland in 1853: actie en reactie* (Hilversum 2002) 166-187.
- Schriks, C.F.J., *Staats auteursrecht cum annexis* (Zutphen 2010).
- Secker, W.P., 'Willem I, zijn ministers en de ministeriële verantwoordelijkheid', in: R. van den (red.), *Tussen recht en geschiedenis* (Tilburg 1996) 101-118.
- Seemann, Helmut Th., & Thorsten Valk (red.), *Das Zeitalter der Enkel. Kulturpolitik und Klassikrezeption unter Carl Alexander. Jahrbuch 2010 Klassik Stiftung Weimar* (Weimar 2010).

Sevenhuijsen, Selma, *De orde van het vaderschap. Politieke debatten over ongehuwd moederschap en huwelijk 1870-1900* (Amsterdam 1987).

Shkolnik, Esther Simon, *Leading Ladies. A Study of Eight Late Victorian and Edwardian Political Wives* (New York/Londen 1987).

Six, V.A., *De troonrede* (Academisch proefschrift Leiden 1914).

Sluiter, Ronald, 'Erfelijk pluche. Continuïteit van de politiek-bestuurlijke elite van de Republiek in de eerste helft van de negentiende eeuw', in: Ida Nijenhuis, Joke Roelvink en Ronald Sluiter, *De leeuw met zeven pijlen* (Den Haag 2010) 147-164.

Smets, Irène, *Liszt en zijn tijd* (z.p. (Brussel) 1987).

Smit, J.G., *Vorst en onderdaan. Studies over Holland en Zeeland in de late Middeleeuwen* (Academisch proefschrift Universiteit Utrecht 2001).

Smit, J.W., 'The Present Position of Studies Regarding the Revolt of the Netherlands', in: P.A.M. Geurts & A.C.M. Janssen, *Geschiedschrijving in Nederland II: geschiedbeoefening* (Den Haag 1981) 42-54.

Snoep, D.P., *Praal en propaganda. Triumfalia in de Noordelijke Nederlanden in de 16de en 17de eeuw* (Alphen a/d Rijn z.j. (1975)).

Snoep, D.P., 'Sterven en rouwen 1700-1900', in: *Dood en begraven. Sterven en rouwen 1700-1900* (Utrecht 1980) 4-73.

Soly, Hugo (red.), *Charles V and his time, 1500-1558* (Antwerpen 1999).

Somerset, Anne, *Elizabeth I* (Londen 1997).

Sparreboom, Jan, 'Willem II bracht in 1842 bliksembezoek aan Edam', *Oud Edam* 21 (augustus 1997) 1-4.

St. Aubyn, Giles, *Edward VII. Prince & King* (Londen 1979).

Stead, W.T., *The United States of Europe on the Eve of the Parliament of Peace* (Londen 1899).

Steinberg, Jonathan, *Bismarck. A Life* (Oxford 2011).

Stengers, Jean, *De koningen der Belgen. Van Leopold I tot Albert II* (Leuven 1997).

Steward, Jules, *Albert. A Life* (Londen 2012).

Stratenus, Maarten, 'Een Heeren-agenda uit 1905. Een jaar uit het leven van ridder Pauw van Wioldrecht I', *Hoetwas. Historische Vereniging Leersum* 16 (februari 2011) 11-15.

Stratenus, Maarten, 'Een Heeren-agenda uit 1905. Een jaar uit het leven van ridder Pauw van Wioldrecht II', *Hoetwas. Historische Vereniging Leersum* 16 (mei 2011) 11-15.

Stratenus, Maarten, 'Een eigen burgemeester voor Leersum', *Hoetwas. Historische Vereniging Leersum* 18 (februari 2013) 15-18.

Streng, J.C., 'Stemme in staat'. *De bestuurlijke elite in de stadsrepubliek Zwolle 1579-1795* (Hilversum 1997).

Streng, J.C., *Het is thans zeer briljant. Aspecten van het Zwolse culturele leven tijdens de overgang van ancien régime naar moderne tijd* (Hilversum 1999).

Streng, Jean, 'De adel in de Republiek', *Virtus* 10 (2003) 71-101.

Struthers, Jane, *Royal Palaces of Britain* (Londen 2004).

Stürmer, Michael, *The German Empire, 1871-1919* (Londen 2002).

Swart, Erik, "'Notre Maison". Huis, macht en toegang rond Maurits van Nassau (1567-1625)', *Jaarboek Oranje-Nassau 2009-2010*, 25-32.

Swart, K.W., *Willem van Oranje en de Nederlandse Opstand 1572-1584* (Den Haag 1994).

Swart, K.W., 'Willem van Oranje. Mythe en werkelijkheid', in: D.E.H. de Boer, *Aspecten van de historische biografie* (Kampen 1992) 90-99.

Swart, K.W., 'Wat bewoog Willem van Oranje de strijd tegen de Spaanse overheersing aan te binden', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 99 (1984) 554-572.

Sybenga, T., *De Grondwet. Beknopt toegelicht* (Den Haag 1888).

- Sybenga, T., *De Grondwet van 1887 toegelicht. Ook in verband met de praktijk* (Den Haag, 6e bijgewerkte druk 1921).
- Taal, G., *Liberalen en radicalen in Nederland, 1872-1901* ('s Gravenhage 1980).
- Tadema, R.W., *Geschiedenis der stad Zutphen. Van de vroegste tijden tot 1795* (Schiedam 1976).
- Tamse, C.A., *Nederland en België in Europa (1859-1871). De zelfstandigheidspolitiek van twee kleine staten* (Den Haag 1973).
- Tamse, C.A. (red.), *Nassau en Oranje in de Nederlandse geschiedenis* (Alphen a/d Rijn 1979).
- Tamse, C.A. (red.), *De monarchie in Nederland* (Amsterdam/Brussel 1980).
- Tamse, C.A. (red.), *Koningin Wilhemina* (Alphen a/d Rijn 1981).
- Tamse, C.A., (red.), *Vrouwen in het landsbestuur* ('s Gravenhage 1982).
- Tamse, C.A., 'De politieke ontwikkeling in Nederland 1862-1874', in: J.C. Boogman e.a., *Geschiedenis van het moderne Nederland. Politieke, economische en sociale ontwikkelingen* (Houten 1988) 147-178.
- Tamse, C.A., 'De politieke ontwikkeling in Nederland 1874-1887', in: J.C. Boogman e.a., *Geschiedenis van het moderne Nederland. Politieke, economische en sociale ontwikkelingen* (Houten 1988) 228-244.
- Tamse, C.A. (red.), *Koningin Emma. Opstellen over haar regentschap en voogdij* (Baarn 1990).
- Tamse, C.A., 'Buitenlandse politiek en staatsbezoek', in: C.A. Tamse (red.), *Koningin Emma. Opstellen over haar regentschap en voogdij* (Baarn 1990) 146-168.
- Tamse, C.A. en E. Witte (red.), *Staats- en natievorming in Willem's koninkrijk (1815-1830)* (Brussel 1992).
- Tamse, C.A., 'Koningin Emma en het probleem van de Luxemburgse troonopvolging', in: C.A. Tamse, *Het Huis van Oranje & andere politieke mythen* (Amsterdam 2002) 98-111.
- Tamse, C.A., 'Koning Willem III, Emma en Sophie', in: C.A. Tamse, *Het Huis van Oranje en andere politieke mythen* (Amsterdam 2002) 242-304.
- Tamse, C.A., 'Koningin Sophie. Onvermoeibare briefschrijfster met liberale sympathieën', in: C.A. Tamse, *Het Huis van Oranje en andere politieke mythen* (Amsterdam 2002) 305-337.
- Tamse, C.A., 'L'Histoire de ma vie als getuigenis van een curieuze persoonlijkheid', in: C.A. Tamse, *Het Huis van Oranje en andere politieke mythen* (Amsterdam 2002) 338-373.
- Oorspronkelijk verschenen als 'epiloog' in: *Koningin Sophie 1818-1877. Jeugdherinneringen in Biedermeierstijl van een Nederlandse vorstin uit Wurtemberg, redactie C.A. Tamse* (Zutphen 1984) 85-119.
- Tamse, C.A., 'Sophie, vorstin met inhoud. Koninklijk werk in uitvoering', in: C.A. Tamse, *Het Huis van Oranje en andere politieke mythen* (Amsterdam 2002) 374-383.
- Tamse, C.A. (red.), *De stijl van Beatrix. De vrouw en het ambt* (Amsterdam 2005).
- Tellegen, B.D.H., 'Het voorspel van de herziening der grondwet', *De Gids* (1883) IV,1-33.
- Teunisz, Joh., 'De receptie van Zijne Hoogheid Stadhouder Willem V in Zwolle op 30 augustus 1766', *Verslagen en medeelingen vereeniging tot beoefening van Overrijsselsch regt en geschiedenis (VMORG)* 55 (1939) 87-108.
- Thurley, Simon, *Whitehall Palace. The Official Illustrated History* (Londen 2008).
- Tollebeek, Jo, *De toga van Fruin. Denken over geschiedenis in Nederland sinds 1860* (Amsterdam 1990).
- Tollebeek, Jo, 'Een wetenschap van kleine gebaren. Historische praktijken in de late negentiende eeuw', in: Herman Paul en Henk te Velde (red.), *Het vaderlandse verleden. Robert Fruin en de Nederlandse geschiedenis* (Amsterdam 2010) 17-37.
- Troost, Wout, *Stadhouder-koning Willem III. Een politieke biografie* (Hilversum 2001).

- Vale, Malcolm, *The Princely Court. Medieval Courts and Culture in North-West Europe 1270-1380* (Oxford 2001).
- Valk, J.P. de, *Roomscher dan de Paus? Studies over de betrekkingen tussen de Heilige Stoel en het Nederlands katholicisme 1815-1940* (Nijmegen 1998).
- Valk, Hans de, "Meer dan een plaats. De keuze van Utrecht als aartsbisdom in 1853", in: Jurjen Vis en Wim Janse (red.), *Staf en storm. Het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland in 1853: actie en reactie* (Hilversum 2002) 37-63.
- Valkenburg, C.C. van, 'Adelsbeleid sedert 1813', in: *De Hoge Raad van Adel. Geschiedenis en werkzaamheden* (Den Haag 1966) 55-73.
- Veenendaal, Guus, *Spoorwegen in Nederland. Van 1834 tot nu* (Amsterdam 2004).
- Velde, Henk te, 'Het "roer van staat" in "zwakke vrouwenhanden". Emma en het imago van Oranje', in: C.A. Tamse (red.), *Koningin Emma. Opstellen over haar regentschap en voogdij* (Baarn 1990) 169-195.
- Velde, Henk te, *Gemeenschapszin en plichtsbesef. Liberalisme en Nationalisme in Nederland, 1870-1918* (Den Haag 1992).
- Velde, Henk te, 'Oranje, koninginnedag en het verloren verleden', in: N.C.F. van Sas, *Waar de blanke top der duinen en andere vaderlandse herinneringen* (Amsterdam, 2^e druk 2005) 177-190.
- Velde, Henk te, 'Cannadine, Twenty Years on. Monarchy and Political Culture in Nineteenth-Century Britain and the Netherlands', in: Jeroen Deploige & Gita Deneckere, *Mystifying the Monarch. Studies on Discourse, Power and History* (Amsterdam 2006) 193-204.
- Velema, W.R.E., 'Gijsbert Karel van Hogendorp. Wegbereider voor de monarchie', in: H.M. Beliën, D. van der Horst & G.J. van Setten, *Nederlanders van het eerste uur. Het ontstaan van het moderne Nederland 1780-1830* (Amsterdam 1996) 205-212.
- Verburg, M.E., 'De laatste ziekte van koning Willem III en de waarneming van het koninklijk gezag', *Tijdschrift voor rechtsgeschiedenis* 56 (1988) 185-198.
- Verburg, Marcel E., *Koningin Emma. Regentes van het koninkrijk* (Baarn 1989).
- Verburg, M.E., 'Koningin Emma als regentes', in: C.A. Tamse (red.), *Koningin Emma. Opstellen over haar regentschap en voogdij* (Baarn 1990) 196-221.
- Verburg, M.E., 'Prinses Sophie en de troonopvolging in Nederland', *Jaarboek Oranje-Nassau Museum* 1993, 110-122.
- Verburg, M.E., *Geschiedenis van het Ministerie van Justitie, 1798-1898* (Den Haag 1994).
- Vinkhuysen, W., *Onze Prinses Sophie* (Den Haag 1949).
- Vis, J.J., 'De staatsrechtelijke ruimte van koningin Beatrix', in: C.A. Tamse (red.), *De stijl van Beatrix. De vrouw en het ambt* (Amsterdam 2005) 27-52.
- Vis, Jurjen, en Wim Janse (red.), *Staf en storm. Het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland in 1853: actie en reactie* (Hilversum 2002).
- Visser, J.Th. de, H.Ch. van der Mandere e.a. (red.), *De Koningin-Moeder, 1879-1929. Gedenkboek ter herinnering aan den zeventigsten verjaardag en het vijftigjarig Nederlandschap van Hare Majesteit* (Leiden 1928).
- Visser, Margaret, *The Rituals of Dinner. The Origins, Evolution, Eccentricities, and Meaning of Table Manners* (Londen 1993).
- Vries, C.W. de, *Het grondwettig koningschap onder koning Willem III, 1849-1870* ('s Gravenhage 1946).
- Vries, C.W. de, *Overgrootvader koning Willem III* (Amsterdam 1951).
- Wal, Mieke van der, 'Krijgsman of staatsman? De oprichtingsgeschiedenis van de twee standbeelden voor Willem de Zwijger in Den Haag', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* 34 (1983) 39-72.
- Wal, S.L. van der Wal, *De Motie-Keuchenius. Een koloniaal-historische studie over de jaren 1854-1866* (Groningen 1934).

- Walch, J.L., *Vrouwen van formaat. Een galerij van vrouwen uit Nederlands verleden* (Amsterdam 1941).
- Wap, J., *Gedenkboek der Inhuldiging en feesttogten van Zijne Majesteit Willem II 1840-1842* ('s Hertogenbosch 1842).
- Wedgwood, C.V., *Willem de Zwijger. Vader des Vaderlands* (Amsterdam 1979) (*William the Silent*, 1944).
- Weintraub, Stanley, *Albert. Uncrowned King* (Londen 1997).
- Wels, C.B., 'De formatie van het eerste ministerie-Thorbecke', *Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap* 76 (1962) 263-317.
- Wels, C.B., 'Kanttekeningen bij "Schrikbeeld van een staatsgreep in 1853"', *Bijdragen voor de geschiedenis der Nederlanden* 17 (1962-1963) 70-77.
- Werner, Karl Ferdinand, 'Fürst und Hof im 19. Jahrhundert: Abgesang oder Spätblüte?', in: Karl Ferdinand Werner (red.), *Hof, Kultur und Politik im 19. Jahrhundert* (Bonn 1985) 1-53
- Westers, Oscar, 'Beschavingsoffensief of beschavingsstreven. De Rotterdamse Vereniging tot veredeling van volksvermaken, 1881-1931', *Rotterdams Jaarboekje 1999*, 337-366.
- Wijngaert, Mark van den, Lieve Beullens en Dana Brants, *België en zijn koningen. Monarchie en macht* (Antwerpen/Baarn 2000).
- Winegarten, Renee, *The Double Life of George Sand. Woman and Writer. A Critical Biography* (New York 1978).
- Witte, Els, Jan Craeybeckx, Alain Meyen, *Politieke geschiedenis van België van 1830 tot heden* (Antwerpen, zevende herziene druk 2005).
- Woelderink, B., en M. Loonstra, *Het Koninklijk Huisarchief te 's Gravenhage* (Amsterdam 1989).
- Woelderink, B., 'Koninklijke weldadigheid in de negentiende eeuw, in het bijzonder getoetst aan Koningin Emma', in: C.A. Tamse (red.), *Koningin Emma. Opstellen over haar regentschap en voogdij* (Baarn 1990) 222-242.
- Woelderink, B., 'De erfprins in Nassau in 1789. Het bezoek van prins Willem Frederik aan de Nassause erflanden als onderdeel van zijn Duitse studietijd', *Jaarboek Oranje-Nassau Museum* 1994, 6-24.
- Woelderink, B., 'Bezoekers op paleis het Loo in 1852. Koning Willem III en de landbouw', *Jaarboek Oranje Nassau Museum* 1995, 129-143.
- Woelderink, B., 'Het Koninklijk Huisarchief. Fragmenten uit een eeuw geschiedenis', in: *Koninklijk Huisarchief. Verslag van een bouwkundig avontuur* (Den Haag 1998) 13-21.
- Woelderink, Bernhard, 'The Dutch Royal Archives', *The Court Historian* 4 (1999) 217-228.
- Woelderink, Bernhard, *Geschiedenis van de Thesaurie. Twee eeuwen Thesaurie en thesauriers van het Huis Oranje-Nassau, 1775-1975* (Hilversum 2010).
- Woensel, Jeffrey van, *Militairen aan het hof. De geschiedenis van het Militaire Huis 1849-2005* (Amsterdam 2005).
- Woltjer, J.J., *Tussen vrijheidsstrijd en burgeroorlog. Over de Nederlandse Opstand 1555-1580* (Amsterdam 1994).
- Worsley, Lucy, en David Souden, *Hampton Court Palace. The Official Illustrated History* (Londen 2005).
- Wyck, H.W.M. van der, *De Nederlandse buitenplaats. Aspecten van ontwikkeling, bescherming en herstel* (Alphen a/d Rijn, 2^e druk 1983).
- Zandvliet, Kees, 'Het hof van een dienaar met vorstelijke allure', in: Kees Zandvliet (red.), *Maurits, Prins van Oranje* (Amsterdam/Zwolle 2000) 37-63.
- Zanten, Jeroen van, *Schielijk, Winzucht, Zwaarhoofd en Bedaard. Politieke discussie en oppositievorming 1813-1840* (Amsterdam 2004).
- Zeepvat, Charlotte, *Prince Leopold. The Untold Story of Queen Victoria's Youngest Son* (Stroud 1998).

Zeepvat, Charlotte, *From cradle to crown. British nannies and governesses at the world's royal courts* (Stroud 2006).

Zeepvat, Charlotte, 'The Lady in Question. Saxton Elizabeth Winter – the story of a royal governess', *Royalty Digest Quarterly* 2012, IV, 57-62.

Zielosko, Karoline, 'Die Dynastie als Ressource. Friedrich als Overhaupt der brandenburgischen Hohenzollern', in: *Friederisiko. Friedrich der Grosse. Die Ausstellung* (München 2012) 74-85.

Ongepubliceerde scripties

Bremmer, Cees, *De toekomst van de inhuldiging. Verkenningen over het thema koninklijke inhuldigen in rechtshistorisch perspectief* (Leiden 2003).

Cruyningen, A.J.P.H., *De inhuldiging van de Nederlandse vorst. Van Willem Frederik tot Beatrix Wilhelmina Armgard* (Nijmegen 1989).

Dûrmeijer, Margot, *Koningin Emma. Ornament of fundament* (z.p. (Universiteit van Leiden) 1985).

Heer, Henriëtte de, *Zichtbaar koningschap. De provinciale bezoeken van Koningin-Regentes Emma en Koningin Wilhelmina in de jaren 1892-1895* (Leiden 1993).